

ROSKILDE
KOMMUNE

Udvikling på dagtilbudsområdet Roskilde Kommune 2020-2022

Drøftelse i Skole- og Børneudvalget september 2022

Indhold

1. Indledning.....	3
1.1. Rammesætning.....	3
1.2. Formål.....	3
2. Rapportens opbygning.....	4
3. Styring og ledelse af dagtilbudsområdet.....	5
4. Sammenfatning og hovedresultater.....	6
4.1. Opsamling på de fem indsatsområder.....	6
4.2. Forslag til nyt indsatsområde.....	9
4.3. Forslag til fem reviderede indsatsområder.....	9
4.4. Opsamling på resultater på børne- og forældreniveau.....	10
4.5. Opsamling på pædagogisk tilsyn 2020-2021.....	10
5. De fem indsatsområder.....	12
1. Realisering af den styrkede pædagogiske læreplan og Roskilde Kommunes nye tilsynskoncept.....	12
2. Omlægning af sprogindsatsen.....	19
3. Afprøvning af nye måder at tilrettelægge den specialpædagogiske indsats på.....	23
4. Stærkt samarbejde om sammenhænge i børns liv.....	25
5. Styrket partnerskab med forældrene.....	26
Arbejdet med Roskilde Kommunes Børne- og Ungepolitik.....	29
6. Opsamling på pædagogisk tilsyn 2020-2021.....	33
6.1. Status på de pædagogiske tilsyn.....	33
6.2. Generelt om kvaliteten i de pædagogiske tilsyn.....	33
6.3. Indsatsområder i kommunale, private og selvejende institutioner.....	34
6.4. Indsatsområder i den kommunale dagpleje og de private pasningsordninger.....	35
6.5. Pædagogisk tilsyn i specialbørnehaven Bjerget.....	36
7. De strukturelle rammer.....	37

1. Indledning

1.1. Rammesætning

Kommunens politiske niveau (Skole- og Børneudvalget) skal ifølge dagtilbudsloven drøfte udviklingen på dagtilbudsområdet hvert andet år. Drøftelsen skal tage udgangspunkt i, hvordan kommunens rammer for dagtilbud bidrager til, at dagtilbuddene opfylder lovens krav.

I Roskilde Kommune sætter dagtilbudsloven sammen med kommunens Børne- og Ungepolitik og Rammer for dagtilbud de overordnede rammer for dagtilbudsområdet.

§ 3 a. (uddrag af stk. 5 og stk. 6)

Kommunalbestyrelsen skal sikre, at udviklingen på dagtilbudsområdet drøftes politisk mindst hvert andet år med udgangspunkt i, hvordan kommunens rammer for dagtilbud og eventuelle prioriterede indsatser for området bidrager til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af loven.

Kommunalbestyrelsen beslutter, om der som følge af drøftelsen skal iværksættes tiltag, som kan understøtte og kvalificere dagtilbuddenes arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer, der fremmer børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

1.2. Formål

Formålet er ifølge dagtilbudsloven at sikre politisk fokus på dagtilbudsområdet og opmærksomhed på sammenhængen mellem de fastsatte rammer og dagtilbuddenes mulighed for at etablere stimulerende pædagogiske læringsmiljøer, der fremmer børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Denne rapport skal sikre Skole- og Børneudvalget en grundig indsigt i udviklingen i kommunens dagtilbud siden den første rapport, der blev politisk drøftet i 2020. På den baggrund kan udvalget tage stilling til hvilke indsatsområder, der skal prioriteres i de kommende to år.

Dagtilbuddene arbejder fortsat med at omsætte den række af initiativer, som Skole- og Børneudvalget har besluttet de seneste år, til praksis. Det gælder blandt andet levendegørelse af Børne- og Ungepolitikken, et styrket pædagogisk tilsyn, implementering af sprogstrategien og arbejdet med FN's verdensmål. Nogle indsatser er kommet så langt, at forvaltningen foreslår Skole- og Børneudvalget at justere i de fem politisk prioriterede indsatsområder for de kommende to år.

2. Rapportens opbygning

Rapporten indeholder et overblik over styring og ledelse af dagtilbudsområdet (kapitel 3) og en sammenfatning (kapitel 4). Herefter er rapporten bygget op om de fem indsatsområder, der blev besluttet i Skole- og Børneudvalget i 2020 (se figur 1 herunder).

Figur 1. Indsatsområder besluttet i Skole- og Børneudvalget i 2020

Vision					
BØRNE- OG UNGEPOLITIK	Alle børn og unge skal trives og blive hele mennesker. Alle børn og unge har evner og kompetencer, som de skal have mulighed for at udfolde og udvikle, både individuelt og i fællesskab med andre. Alle børn og unge skal have gode forudsætninger for at mestre livet og de muligheder og udfordringer, det byder på. Målet er børn og unge, der har det godt, trives og får de bedste forudsætninger for et godt liv.				
SKOLE OG BØRNE-UDVALGETS INDSATS-OMRÅDER 2020-2022	Realisering af den styrkede pædagogiske læreplan og Roskilde Kommunes nye tilsynskoncept	Omlægning af sprogindsatsen	Afprøvning af nye måder at tilrettelægge den special-pædagogiske indsats på	Stærkt samarbejde om sammenhænge i børns liv	Styrket partnerskab med forældrene

I kapitel 5 beskrives udviklingen i dagtilbuddenes arbejde for alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse ud fra de fem indsatsområder. I slutningen af kapitlet indgår en kort beskrivelse af arbejdet med Børne- og Ungepolitikken, herunder et særligt fokus på bæredygtighed i børnehøjde.

Kapitel 6 indeholder en opsamling på de pædagogiske tilsyn, der er afholdt i perioden 2020-2021 med fokus på de indsatsområder, som dagtilbuddene generelt har prioriteret at arbejde med.

Kapitel 7 indeholder data om de strukturelle rammer for dagtilbud i Roskilde Kommune, det vil sige forhold, der er påvirket af økonomi, organisering, ledelse m.m. Der er data om normering, medarbejdersammensætning, sygefravær og personaleomsætning.

Beskrivelserne i denne rapport kan naturligvis ikke indfange alt om udviklingen i Roskilde Kommunes dagtilbud. I dagligdagen skabes kvaliteten i mødet mellem børn, pædagogisk personale og forældre i de pædagogiske læringsmiljøer.

Når der i rapporten refereres til dagtilbud, dækker dette over kommunale, private og selvejende dagtilbud. Andre steder refereres til kommunale afdelinger/institutioner og kommunal dagpleje, selvejende og private institutioner og private pasningsordninger.

Specialbørnehaven Bjerget, der organisatorisk hører under Område Øst, er oprettet under Servicelovens § 32 og er hermed ikke underlagt Dagtilbudsloven. Hvor det er muligt og hvor det giver mening, indgår Bjerget dog i rapporten.

3. Styring og ledelse af dagtilbudsområdet

Den styrkede pædagogiske læreplan og det pædagogiske tilsyn er omdrejningspunkt for styring og ledelse af dagtilbudsområdet i Roskilde Kommune. I de kommunale dagtilbud sker styring og ledelse gennem hhv. lærings- og opfølgingsdialoger i ledelsesstregen, det pædagogiske tilsyn og løbende dialog og understøttelse fra forvaltningen, når der er behov for særlige indsatser eller konkret understøttelse af en problemstilling.

Forud for det pædagogiske tilsyn drøfter dagtilbudschef og områdeleder udviklingen i hver afdeling og beslutter hvilken form for tilsyn, der skal være i den enkelte afdeling. Dialogen tager afsæt i såvel kvantitativ som kvalitativ viden. PPR og konsulenten bidrager med vigtige perspektiver på den enkelte afdelings styrker og udfordringer. Herefter gennemføres tilsynsbesøg og tilsynsmøde i hver afdeling. I forlængelse heraf udarbejdes en handleplan med et-to indsatsområder og det vurderes, om der er behov for at justere i afdelingens pædagogiske læreplan. Hvert områdes pædagogiske tilsyn afsluttes med en opsamlende dialog, hvor dagtilbudschef og områdeleder aftaler fokuspunkter for den kommende periode og drøfter, om der er afdelinger, der har behov for konsulentbistand, særlig målrettet kompetenceudvikling eller anden understøttelse. Der følges op på fokuspunkterne i kvartalsvise lærings- og opfølgingsdialoger, hvor der også indgår anden relevant ledelsesinformation som fx sygefravær og arbejdsulykker.

Figur 2. Styringsårshjul

4. Sammenfatning og hovedresultater

4.1. Opsamling på de fem indsatsområder

Ved Skole- og Børneudvalgets behandling af sagen om Udvikling på dagtilbudsområdet i 2020 blev der besluttet fem indsatsområder.

I dette kapitel gives en kort sammenfatning af dagtilbuddenes arbejde med de fem indsatsområder:

1) *Realisering af den styrkede pædagogiske læreplan og Roskilde Kommunes nye tilsynskoncept*

Alle dagtilbud har arbejdet med at realisere den styrkede pædagogiske læreplan siden 2018, hvor loven trådte i kraft. De målsætninger, krav og milepæle, der blev opstillet fra begyndelsen, vurderes overordnet at være blevet opfyldt.

Dagtilbuddene er gået fra implementeringsfasen til at skulle forankre arbejdet med læreplanen i den daglige praksis, herunder særligt at evaluere læreplansarbejdet løbende og skabe en evalueringskultur.

Roskilde Kommunes nye koncept for pædagogisk tilsyn blev igangsat i 2019 og er blevet implementeret i alle kommunale, selvejende og private institutioner. I 2022 er nye lovkrav til et styrket tilsyn trådt i kraft, hvilket har medført mindre justeringer af den nuværende tilsynspraksis. Samtidig skal den kommunale dagpleje og de private pasningsordninger påbegynde nye arbejdsgange i forbindelse med det styrkede tilsyn. Dette er der lagt en plan for med en toårig pilotafprøvning inden for lovens rammer.

Forvaltningen foreslår på den baggrund, at:

- revidere indsatsområdet, så det sætter fokus på evalueringskultur og evaluering af arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan, og dermed sikre understøttelse af det vigtige arbejde med at udvikle og forankre indholdet i læreplanen i de kommende to år,
- indsatsen omkring et nyt tilsynskoncept udgår af indsatsområdet, da tilsynskonceptet er implementeret, og
- titlen på indsatsområdet fremadrettet bliver 'Forankring af den styrkede pædagogiske læreplan med særligt fokus på evalueringskultur'.

2) *Omlægning af sprogindsatsen*

I alle dagtilbud arbejdes der løbende med at etablere en systematik i sprogarbejdet og skabe sprogunderstøttende læringsmiljøer med afsæt i leg og gode dialoger. I perioden

2020-2021 har det primære fokus været at klæde det pædagogiske personale i alle dagtilbud på, så alle nu anvender Sprogtrappen. Implementering af Sprogtrappen har betydet øget opmærksomhed, fælles sprog og viden om 0-2 årige børns sprog og sproglige udvikling. Der er bl.a. gennemført forskellige sprogforløb, udviklet billedmateriale til at understøtte kommunikationen med børn med et meget begrænset dansk og projekterne BOGglad og LæseLeg.

I perioden 2022-2025 planlægges en omfattende kompetenceudviklingsindsats med fokus på at skabe et fælles vidensgrundlag om børns sprog og sprogudvikling blandt det pædagogiske personale i dagtilbud. Derudover er der fortsat behov for at indarbejde en konkret systematik for at gennemføre og følge op på Sprogtrappen og sprogvurderingen af det enkelte barn. Samtidig er der fokus på at arbejde med et generelt løft af de sprogunderstøttende læringsmiljøer og med et sprogligt rettet løft af specifikke børn eller børnegrupper. Der er også fokus på, hvordan vi sikrer en god overgang til SFO og skole for børn, hvor der er en bekymring for barnets sproglige kompetencer.

På baggrund af arbejdet med at omlægge sprogindsatsen anbefaler forvaltningen, at:

- fortsætte med sprogindsatsen som politisk prioriteret indsatsområde i de kommende to år og
- justere titlen til 'Realisering af sprogstrategien for de 0-6 årige børn'.

3) *Afprøvning af nye måder at tilrettelægge den specialpædagogiske indsats på*

I perioden 2020-2022 er det lykkedes at tilrettelægge den specialpædagogiske indsats på nye måder, idet der er oprettet vækstpladser og vækstforløb. Der ses tegn på, at de specialpædagogiske indsatser lykkes, bl.a. idet nogle børn er overgået til et mindre specialiseret tilbud. Der er etableret netværk for ledere i børnehuse med specialpædagogiske indsatser og som en del af den tidlige indsats er Roskildemodellen blevet opdateret som fælles ramme for at skabe sammenhæng i børns liv på tværs af sundhedspleje, PPR, dagtilbud, skoler, SFO'er og Børn og Unge.

Der er tale om en gennemgribende omlægning af de specialpædagogiske indsatser, og der er fortsat elementer i omlægningen, der udfordrer i den pædagogiske praksis. At lykkes med de specialpædagogiske indsatser forudsætter en fælles forståelse og en tættere kobling mellem almenpædagogik og specialpædagogik.

Der bliver i de kommende to år sat øget fokus på koblingen mellem det almenpædagogiske og det specialpædagogiske arbejde og på at styrke det inkluderende blik på læringsmiljøer og stærke børnefællesskaber.

På baggrund af de seneste to års udvikling, stigende efterspørgsel på specialpædagogiske indsatser og det fortsat intensive arbejde med at lykkes med implementeringen af de specialpædagogiske indsatser foreslår forvaltningen, at:

- fastholde dette indsatsområde i de kommende to år og
- ændre titlen til 'Fortsat udvikling af inkluderende læringsmiljøer og stærke børnefællesskaber'.

4) *Stærkt samarbejde om sammenhænge i børns liv*

Der er igennem flere år arbejdet med overgange fra hjem til dagtilbud, fra dagtilbud til dagtilbud og fra dagtilbud til SFO og skole. Indsatsområdet har haft særligt fokus på at styrke kvaliteten i overgangen mellem dagtilbud, SFO og skole og på at indarbejde nye retningslinjer for samarbejdet mellem hjem og dagtilbud.

I perioden 2020-2022 har alle børnehuse, SFO'er og indskolingsafdelinger arbejdet med at tage nye retningslinjer i materialet 'En god skolestart' til sig. Der er årlig opfølgning på samarbejdet, og der ses bl.a. en øget systematik i den fælles planlægning mellem dagtilbud og skoler. I samarbejdet mellem hjem og dagtilbud er der udarbejdet nye retningslinjer, som sundhedsplejen og dagtilbuddene arbejder med at gøre til en del af deres praksis.

Erfaringerne med de nye arbejdsgange er indtil videre, at det er forskelligt i hvilken grad de forskellige elementer er blevet implementeret lokalt. Derfor er der behov for at fastholde de lokale, forpligtende samarbejder om den gode overgang både fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til SFO og skole.

I de kommende år bliver det vigtigt at sikre en tæt lokal opfølgning på samarbejdet og arbejdsgange med en særlig opmærksomhed på børn i udsatte positioner og når der sker udskiftning af ledere/centrale medarbejdere. Det handler også om at være undersøgende på, hvordan samarbejdet udvikler sig og hvilken betydning samarbejdet om de gode overgange har for børnene og for deres forældre.

Forvaltningen vurderer på baggrund af ovenstående, at:

- arbejdet med indsatsområdet er kommet så langt, at det ikke længere er nødvendigt at prioritere det som et indsatsområde og
- der fortsat vil ske en opfølgning på indsatsområdet i ledelsesstrengen.

5) *Styrket partnerskab med forældrene*

Som indsatsområde handler det styrkede partnerskab med forældrene om at skabe et inddragende og systematisk forældresamarbejde, hvor dialogen med forældre er åben, tilpasset forældrenes behov og opfølgende.

I perioden 2020-2022 er Aula taget i brug som kommunikationsplatform. Der har været opstartsvanskeligheder, men nu fungerer det mere stabilt. Der er fokus på at videreudvikle brugen af Aula til mere styrket og systematisk kommunikation med forældrene.

- Der er en øget systematik i forhold til at afholde den årlige forældresamtale med alle forældre.
- Der ses et tættere samarbejde med både områdebestyrelser og Forældrekontaktudvalg (FKU) fx i forbindelse med rekrutteringsprocesser og afholdelse af arrangementer mv.

For at vedligeholde og videreudvikle samarbejdet med forældre vil der fortsat være brug for løbende at forventningsafstemme og tage temperaturen på forældresamarbejdet lokalt, samt at koble til anbefalinger fra 'Tænketanken for det gode forældresamarbejde' og have et selvkritisk blik på, om vi lykkes med at kommunikere tydeligt, kortfattet og målrettet med henblik på budskaber og målgruppe.

Forældresamarbejdet i det daglige og samarbejdet i Forældrekontaktudvalg (FKU) og områdebestyrelser er en afgørende brik i forhold til at sikre barnets udvikling og trivsel. Derfor foreslår forvaltningen, at:

- fastholde 'Styrket partnerskab med forældrene' som indsatsområde i de kommende to år, herunder bl.a. at sikre kobling til den proces, der er tilrettelagt og de anbefalinger, der udarbejdes i 'Tænketanken for det gode forældresamarbejde'.

4.2. Forslag til nyt indsatsområde

Roskilde Kommunes Børne- og Ungepolitik rummer fem temaer, hvoraf de fire første hænger godt sammen med ovenstående indsatsområder og med det pædagogiske arbejde, der foregår i dagligdagen i dagtilbuddene.

Det femte tema er 'Bæredygtighed'. Det er i de seneste år kommet tydeligere frem på dagsordenen og handler om, at vi sikrer alle børn og unge viden om og forståelse for bæredygtighed, så vi både nu og i fremtiden kan skabe de bedst mulige betingelser for et bæredygtigt samfund.

Dagtilbuddenes bidrag er at inddrage børnene og skabe nysgerrighed i forskellige aktiviteter, der i det små giver erfaringer med, motiverer til og understøtter en bæredygtig udvikling. Der er forskellige aktiviteter og forløb i gang rundt omkring i dagtilbuddene, og bæredygtighed vil også være et højaktuelt tema i de kommende år. For at holde kursen frem mod 2030 og understøtte de mangfoldige indsatser og aktiviteter i dagtilbud foreslår forvaltningen, at:

- prioritere bæredygtighed som et indsatsområde i perioden 2022-2024 og
- titlen for indsatsområdet bliver 'Bæredygtighed i børnehøjde'.

4.3. Forslag til fem reviderede indsatsområder

På baggrund af den samlede rapport og beskrivelse af udviklingen på dagtilbudsområdet foreslås følgende fem indsatsområder for perioden 2022-2024:

- 1) Forankring af den styrkede pædagogiske læreplan med særligt fokus på evalueringskultur
- 2) Realisering af sprogstrategien for de 0-6 årige børn
- 3) Fortsat udvikling af inkluderende læringsmiljøer og stærke børnefællesskaber
- 4) Styrket partnerskab med forældrene
- 5) Bæredygtighed i børnehøjde

4.4. Opsamling på resultater på børne- og forældreniveau

Som en del af det pædagogiske arbejde med at følge alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse arbejdes med Dialogredskabet, hvor både pædagogisk personale og barnets forældre vurderer og har dialog om barnets kompetencer inden for de seks læreplanstemaer og i forhold til trivsel og sundhed.

Børnenes kompetencer inden for de seks læreplanstemaer

Ved at zoomme ind på de fem-seksårige børn på tværs af alle dagtilbud ses der en tendens til, at børnenes kompetencer i 2021 ligger på niveau med de to foregående år eller en anelse højere (se figur 4 i rapporten).

Børnenes trivsel og sundhed

Alt i alt vurderes børnenes trivsel og sundhed at ligge højt. Det pædagogiske personale og forældrene vurderer samlet set børnene ens, når det gælder trivsel, tryghed og om barnet er generelt sund og rask. Personalets vurdering ligger højere end forældrenes, når det gælder, om barnet er glad for at være i dagtilbuddet og om barnet er en del af fællesskabet (se figur 6 i rapporten).

Forældretilfredshed med barnets dagtilbud

Som en del af forældresamarbejdet bliver forældrene hvert år spurgt til deres tilfredshed med barnets dagtilbud. Generelt ligger forældretilfredsheden højt og er stabil i perioden 2019-2021 (se figur 12 i rapporten).

I 2021-22 har Indenrigs- og Boligministeriet ligeledes gennemført en brugertilfredshedsundersøgelse blandt forældre i kommunale og selvejende dagtilbud. Samlet set er den største andel af de adspurgte forældre i Roskilde Kommune 'Tilfredse' eller 'Meget tilfredse' med deres barns dagtilbud, og andelen er på niveau med landsgennemsnittet. Dette bekræfter de tilfredshedsmålninger, der gennemføres lokalt i hvert enkelt dagtilbud som en del af forældresamarbejdet.

4.5. Opsamling på pædagogisk tilsyn 2020-2021

Generelt ser forvaltningen en tilstrækkelig eller god kvalitet i mange dagtilbud. Samtidig ses betydelige variationer, og nogle steder er der behov for at arbejde med at løfte kvaliteten af de pædagogiske læringsmiljøer. I de dagtilbud understøtter områdelederen og konsulenten/daglejerpædagogen, samt PPR hvor det er relevant, i særlig grad udviklingsarbejdet med de konkrete indsatser. Ser man på kvaliteten på tværs af dagtilbuddene kan det beskrives som et kontinuum fra lavere til højere kvalitet.

Der har i perioden været skærpet tilsyn i en privat pasningsordning og påbud i to kommunale afdelinger. Skærpet tilsyn iværksættes, hvis der er omfattende bekymrende forhold, der skal rettes op på, mens påbud udstedes ved forhold af mindre omfattende karakter, der skal rettes op på. Tilsynskonsulenten eller daglejerpædagogen følger op på de konstaterede forhold ved uanmeldte tilsynsbesøg og ved dialog med ledelsen, indtil forholdene er bragt i orden.

Set på tværs af dagtilbudsområdet bliver der kort fortalt især arbejdet med og videreudviklet praksis inden for følgende indsatsområder:

- Børns leg
- Pædagogiske læringsmiljøer
- Børns perspektiver
- Sproglig udvikling
- Organisering og rutinesituationer
- Relationer og børnefællesskaber
- Forældresamarbejde
- Børn i udsatte positioner

Indsatsområderne tager afsæt i det pædagogiske tilsyn og forløber typisk over flere år med opfølgning, justeringer og nye vinkler undervejs. Derfor er der høj grad af sammenhæng med de indsatsområder, der blev beskrevet udviklingsrapporten i 2020.

5. De fem indsatsområder

I dette kapitel beskrives udviklingen og et fremadrettet perspektiv på de fem indsatsområder.

1. Realisering af den styrkede pædagogiske læreplan og Roskilde Kommunes nye tilsynskoncept

Indsatsområdet er opdelt i to dele, hhv. 1a) Realisering af den styrkede pædagogiske læreplan og 1b) Realisering af Roskilde Kommunes nye tilsynskoncept.

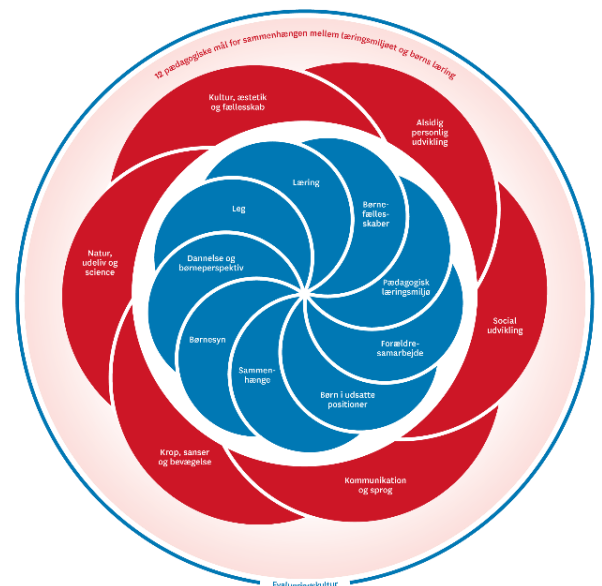
1a. Realisering af den styrkede pædagogiske læreplan

Den styrkede pædagogiske læreplan er det overordnede pejlemærke for dagtilbud i Roskilde Kommune og dermed det centrale udgangspunkt for at beskrive udviklingen på dagtilbudsområdet.

Alle dagtilbud har udarbejdet en styrket pædagogisk læreplan og en første evaluering af arbejdet med læreplanen. Arbejdet med læreplanen bliver tilrettelagt på forskellige måder i områderne. Personalet bliver løbende involveret i at omsætte læreplanen til praksis og justere, så det giver mening i det enkelte dagtilbud.

Arbejdet med at realisere den styrkede pædagogiske læreplan handler i høj grad om at skabe konkrete og meningsfulde koblinger mellem læreplanen og den pædagogiske praksis. Metodisk bruger dagtilbuddene fx billedokumentation, praksisfortællinger og børneinterviews til at beskrive, hvordan arbejdet med læreplanen folder sig ud i praksis.

I Veddelev Børnehus har vuggestuen eksempelvis arbejdet med et projekt om katte, hvor de bl.a. har leget, været kreative og læst om katte. Undervejs er der blevet taget billeder for at dokumentere de forskellige processer og aktiviteter. Billeder fra processen og billeder af katte hænges i børnehøjde på stuen, så børnene gennem dialog om billederne kan genkende oplevelsen/aktiviteten. Det pædagogiske personale kigger i projektet efter tegn på, om børnene fx leger andre lege, bruger nye ord, efterspørger gentagelser om katte osv. På den måde følger de børnenes reaktioner, interesse og udvikling i processen.

Evalueringskultur

Dagtilbuddene arbejder med at skabe en evalueringskultur blandt ledere og medarbejdere. Det er en stor kulturforandring, der tager tid og hvor de forskellige afdelinger og områder er forskellige steder i realiseringen.

Udvikling i perioden 2020-2022

- Der er arbejdet kvalificeret med de skriftlige læreplaner og evalueret og justeret undervejs med brug af praksiseksempler, hvor dagtilbuddene arbejder med at omsætte læreplanen til den pædagogiske praksis. De første evalueringer skal ses som en øve bane, hvor dagtilbuddene afprøver nogle forskellige handlinger, følger op og justerer.
 - Det er blevet mere tydeligt, at ledere og pædagogisk personale taler ind i arbejdet med læreplanen, når der drøftes indsatsområder i det pædagogiske tilsyn, og når der skal ansættes nye ledere og medarbejdere.
 - Læreplanerne er i stigende grad integreret med den pædagogiske praksis – det opleves mere relevant og levende.
- Der er efterhånden en tydeligere kobling mellem evalueringsarbejdet og handleplanerne fra det pædagogiske tilsyn.
- I evalueringerne ses der mange eksempler på brug af praksisfortællinger, billeddokumentation, børneinterview, observationer og skemaer.
- Der er afholdt lederseminarer med specifikt fokus på evalueringskultur, hvilket er blevet fulgt op af materialer og løbende opfølgning på områdelederniveau.

I Børnehuset Nordstjernen har de sat særligt fokus på 'det gode måltid' ud fra et fokuspunkt i det pædagogiske tilsyn. Formålet var at skabe mere ro og nærvær, selvhjulpnehed og dannelse ved at gøre måltidet udviklende og hyggeligt med børnene som aktive medspillere. Undervejs er der arbejdet systematisk med refleksion over samspillet med børnene og personalets roller. Personalet har justeret på deres praksis og bl.a. etableret faste pladser ved bordene og i højere grad fulgt børnenes initiativ. De oplever, at de er blevet mere nærværende, at stemningen er mere rolig og at børnene er blevet mere selvhjulpne, bl.a. ved at blive medinddraget i borddækning mv.

Realisering af læreplanen går nu fra at implementere til at forankre arbejdet, med særligt fokus på det at evaluere læreplansarbejdet løbende og skabe evalueringskultur. Det handler om at kvalificere og udvikle de pædagogiske læringsmiljøer og at skabe forandringer ved at reflektere over og justere i den pædagogiske praksis.

Hvad arbejder vi med i perioden 2022-2024?

- Arbejdet med evalueringskultur handler i de kommende to år om at få indarbejdet evalueringskulturen i den daglige pædagogiske praksis (både spontane og planlagte evalueringer) samt at de faglige fyrtårne får en mere fremtrædende rolle. Så der bliver tale om kontinuerlige, cirkulære processer, der giver mening i forhold til at kvalificere de pædagogiske læringsmiljøer og skabe forandringer i praksis.
- Der er relativt store forskelle på, hvor langt dagtilbuddene er i dette arbejde. Nogle steder er næste skridt at få skabt en grundforståelse af arbejdet med evaluering og

koblingen af læreplansarbejdet med sprogindsats, børnesyn osv. Andre steder arbejdes der med en systematik for at reflektere over og evaluere praksis.

- For at lykkes med at skabe og videreudvikle en evalueringskultur vil forvaltningen fortsat understøtte dagtilbuddene med materialer, oplæg mv.

Børnenes kompetencer inden for de seks læreplanstemaer

Som en del af den styrkede pædagogiske læreplan er der formuleret seks læreplanstemaer med hver to pædagogiske mål.

Figur 3. Oversigt over de 12 pædagogiske mål i den styrkede pædagogiske læreplan

	Alsidig personlig udvikling	<ol style="list-style-type: none">1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.
	Social udvikling	<ol style="list-style-type: none">3. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.
	Kommunikation og sprog	<ol style="list-style-type: none">5. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.6. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.
	Krop, sanser og bevægelse	<ol style="list-style-type: none">7. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.8. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige for bevægelse.
	Natur, science og udeliv	<ol style="list-style-type: none">9. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.10. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.
	Kultur, æstetik og fællesskab	<ol style="list-style-type: none">11. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.12. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

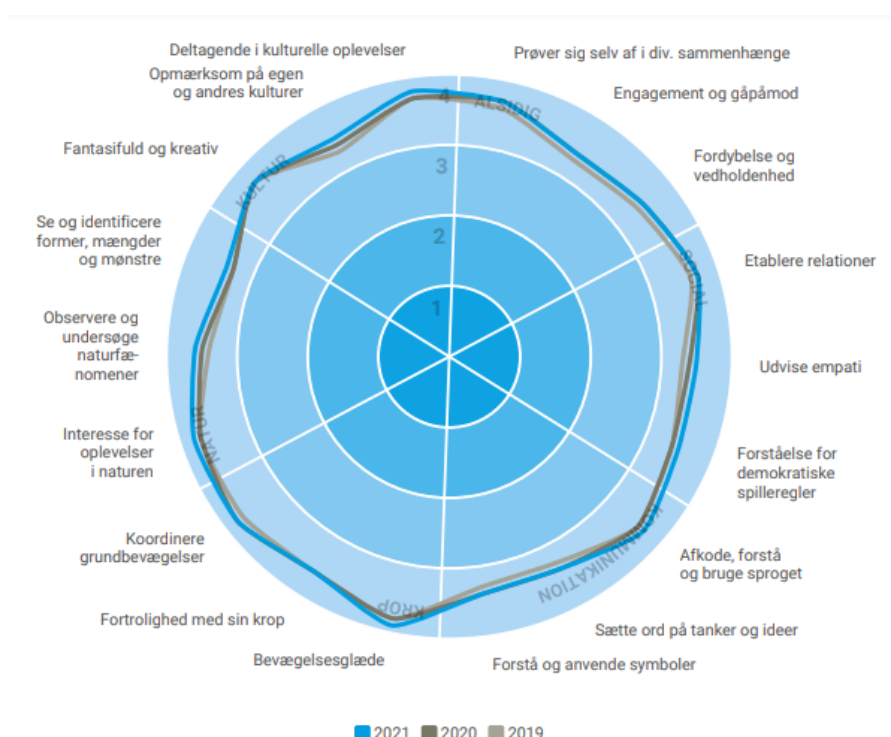
Som en del af det pædagogiske arbejde med at følge børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse arbejder alle kommunale og selvejende dagtilbud med det fælles redskab Dialogredskabet. Her vurderer det pædagogiske personale hvert barns kompetencer inden for de seks læreplanstemaer (se oversigten s. 13) og børnenes trivsel og sundhed.

Samtidig er Dialogredskabet en vigtig del af samarbejdet med forældrene omkring det enkelte barn. Forældrene er også blevet bedt om at vurdere barnets kompetencer, trivsel og sundhed. Vurderingen går på, i hvilken grad barnet har brug for aktiv støtte eller selv kan mestre nogle elementer inden for hvert læreplanstema og i hvilken grad barnet trives i dagtilbuddet, er tryk og generelt sund og rask. Når samarbejdet både rummer det pædagogiske personales og forældrenes perspektiver, giver det anledning til gode dialoger om, hvordan dagtilbud og forældre sammen kan understøtte barnet.

Figuren nedenfor viser det pædagogiske personales vurdering af børnene inden for hvert af de seks læreplanstemaer. Spindelvævet skal aflæses sådan, at jo længere væk fra centrum af spindelvævet strengen ligger, jo mere mestrer børnene inden for hvert læreplanstema. Hvert læreplanstema indeholder tre underpunkter. Fx 'Alsidig personlig udvikling' med de tilhørende punkter 'Prøver sig selv af i diverse sammenhænge', 'Engagement og gåpåmod' og 'Fordybelse og vedholdenhed'.

I figuren er der zoomet ind på de fem-seksårige børn – det vil sige de kommende skolestartere – på tværs af alle kommunale afdelinger. Figuren viser en sammenligning i perioden 2019-2021, hvor den blå streg er resultatet i 2021.

Figur 4. De fem-seksårige børns kompetencer inden for de seks læreplanstemaer (2019-2021)

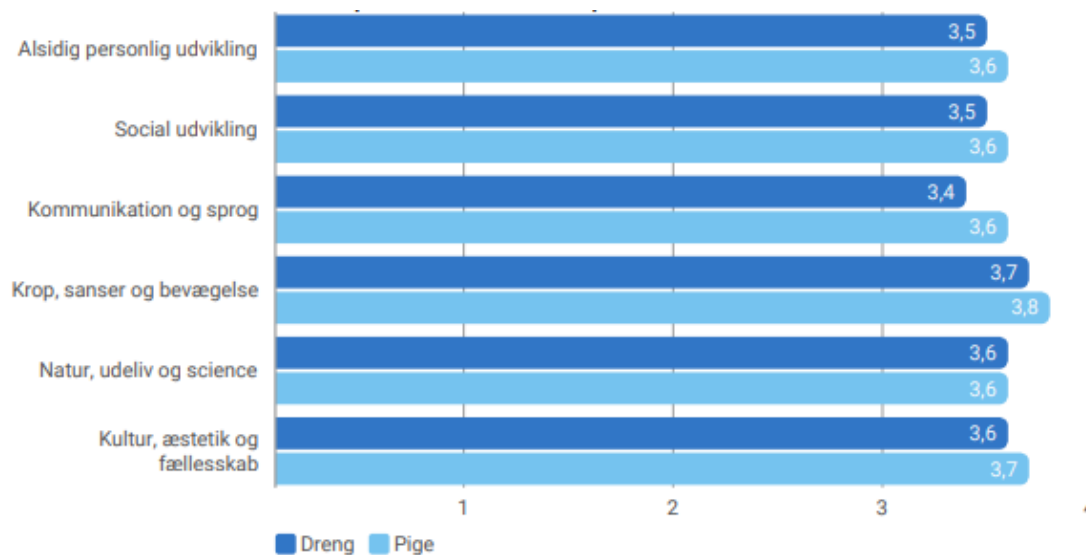

Af spindelvævet ses der en tendens til, at vurderingen af børnenes kompetencer i 2021 (den blå streg) ligger på niveau med de to foregående år eller en anelse højere end de to foregående år.

I 2021 vurderer det pædagogiske personale børnenes kompetencer højest inden for læreplanstemaet 'Krop, sanser og bevægelse' – dette svarer til personalets samlede vurdering i 2019. Mens kompetencer inden for læreplanstemaerne 'Alsidig personlig udvikling' og 'Kommunikation og sprog' vurderes lavest. Dette er en vigtig viden i arbejdet med at styrke børnene inden overgang til SFO og skole – særligt i det enkelte dagtilbud, hvor man kan følge gruppen af fem-seksårige helt tæt.

Det er også interessant at se på det pædagogiske personales vurdering af børnenes kompetencer fordelt på køn. I figuren nedenfor ses det, at de fem-seksårige drenge og piger alt i alt vurderes på samme niveau inden for 'Natur, udeliv og science', hvilket også var tilfældet i 2019. Pigerne vurderes alt i alt at ligge højere end drengene på de fem resterende læreplanstemaer med den største forskel inden for 'Kommunikation og sprog'. Sammenlignes der med resultaterne fra 2019 er niveauforskellen mellem piger og drenge dog reduceret inden for fire af de fem resterende læreplanstemaer. (Svarskalaen går fra 1 til 4, hvor 4 er den højeste vurdering).

Figur 5. De fem-seksåriges kompetencer inden for de seks læreplanstemaer fordelt på køn (2021)

Børnenes trivsel og sundhed

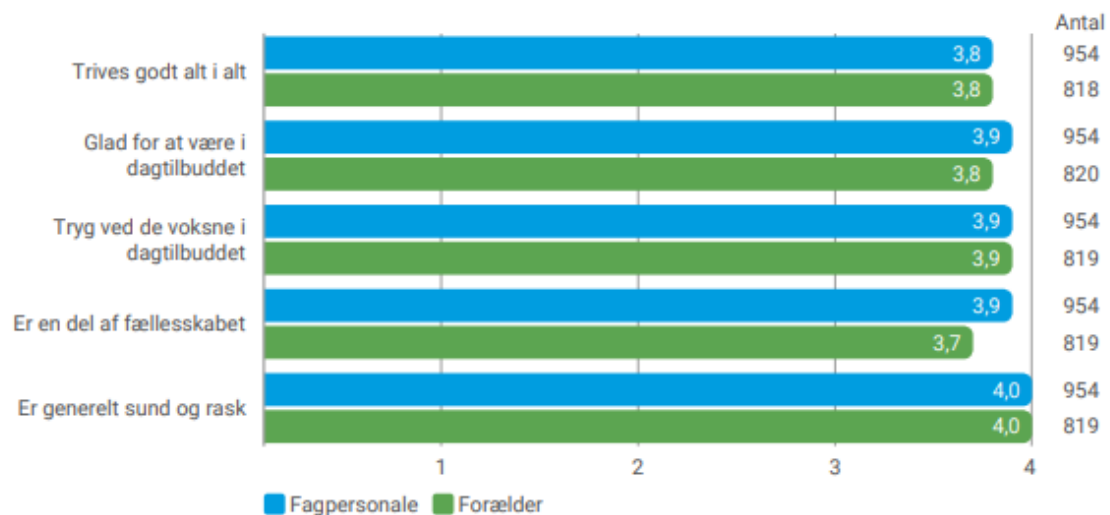
Som nævnt ovenfor indgår der en vurdering af børnenes trivsel og sundhed i arbejdet med Dialogredskabet. Det pædagogiske personale og barnets forældre vurderer og har dialog ud fra fem spørgsmål.

I figuren nedenfor sammenlignes det pædagogiske personales og forældrenes vurdering af barnets trivsel og sundhed. Personale og forældre vurderer samlet set børnene ens,

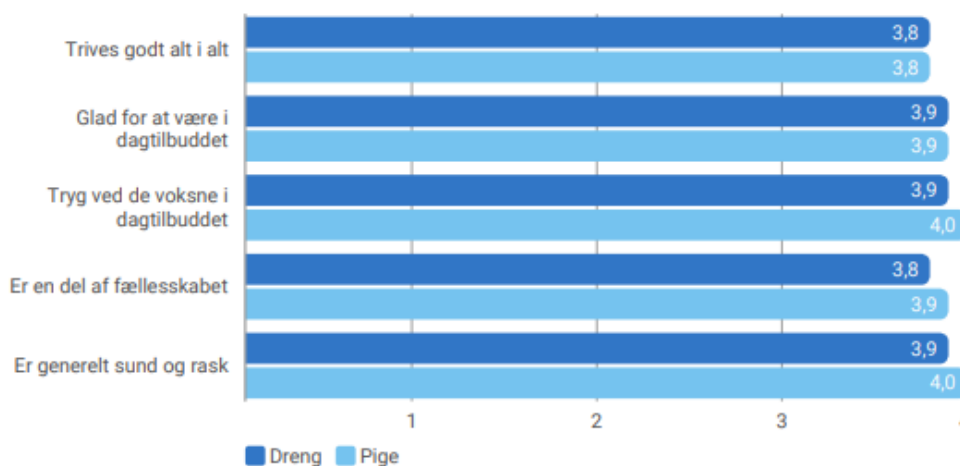
når det gælder om barnet trives godt alt i alt, om barnet er tryk ved de voksne og om barnet generelt er sundt og rask. Personalets vurdering ligger højere end forældrenes, når det gælder om barnet er glad for at være i dagtilbuddet og om barnet er en del af fællesskabet. For det enkelte dagtilbud vil det være relevant at se nærmere på disse forskelle og hvilke refleksioner om dialogen med forældrene det giver anledning til.

Figur 6. De fem-seksårige børns trivsel og sundhed (2021)

Når der zoomes ind på sundhed og trivsel set i forhold til køn, er der forskel i det pædagogiske personales vurderinger inden for tre af de fem spørgsmål (se figur nedenfor). Pigerne vurderes alt i alt at ligge lidt højere end drengene på tryk ved de voksne, at være en del af fællesskabet og at være sund og rask. I 2019 var der til sammenligning kun forskel på drenge og piger på spørgsmålet om barnet er sund og rask.

Figur 7. De fem-seksåriges trivsel og sundhed fordelt på køn (2021)

Åbent dagtilbud

Som en del af dagtilbudsloven skal dagtilbud inddrage det omkringliggende samfund i arbejdet med de pædagogiske læringsmiljøer. For at understøtte kommunens dagtilbud og deres samarbejdspartnere i dette er der udarbejdet overordnede rammer for, hvordan samarbejdet kan foregå. Skole- og Børneudvalget blev i juni 2022 orienteret om 'Gode rammer for Åbent dagtilbud'.

Åbent dagtilbud og samarbejdet med det omkringliggende samfund bringer ressourcer og muligheder ind, der kan være med til at styrke de pædagogiske læringsmiljøer. Det kan fx være med inspiration og variation til de pædagogiske læringsmiljøer og til at tænke aktiviteter og organisering på nye måder. Samtidig er samarbejdet med til at understøtte, at alle børn oplever nogle af de muligheder, der er i at deltage i et foreningsliv, skabe musik og andre kreative processer mv.

Det konkrete samarbejde evalueres i den enkelte afdeling/institution som en del af dagtilbuddets evalueringspraksis bl.a. med fokus på udvikling af læringsmiljøet og børnenes perspektiv. Forvaltningen gør status på samarbejderne i denne rapport hvert andet år.

Dagtilbuddene i Roskilde Kommune har allerede et bredt samarbejde med fx ældrecentre/plejehjem (såsom luciaoptog og andre faste traditioner), kirker, idrætsforeninger (såsom håndbold, brydning og fodbold), biblioteker og musikskoler, samt andre kulturelle aktiviteter, lokale arrangementer og initiativer.

Som eksempel har Børnehuset Mælkebøtten siden 2020 haft et tæt samarbejde med Roskilde Musiske Skole som musikprofilinstitution. Den Musiske Skole faciliterer et musikforløb med børnene og sparrer med det pædagogiske personale. Indsatsen kobles til børnenes motoriske udvikling og til læreplansarbejdet. Børnene er undervejs i forløbet blevet mere deltagende og tager også selv initiativ til at inddrage sang og musik i deres lege. Erfaringerne viser også, at indsatsen understøtter de gode børnefællesskaber, og at der sker betydelig udvikling i gruppen, både under selve musiklegene og mere generelt. Der er generelt stor opbakning fra forældrene, og Mælkebøtten arbejder videre på at skabe opmærksomhed om musikprofilen, bl.a. er der produceret en film målrettet nye forældre.

1b. Realisering af Roskilde Kommunes nye tilsynskoncept

Roskilde Kommunes ramme for pædagogisk tilsyn trådte i kraft 2020 med et tilhørende koncept for, hvordan tilsynet skulle udføres i praksis.

Udvikling i perioden 2020-2022

Der er fastlagt en kadence for det årlige tilsyn, således at der i det første år er et omfattende tilsyn og i det efterfølgende år er et opfølgende tilsyn. Status i 2022 er, at der er gennemført både omfattende og opfølgende tilsyn i alle kommunale afdelinger, samt i de selvejende og private institutioner.

- Erfaringerne fra de første to år viser, at den fastlagte kadence, gennemførelse af tilsyn og de tilhørende skriftlige materialer fungerer.

- Det seneste år har, områdeledere, pædagogiske ledere og forvaltning lagt mange kræfter i at styrke sammenhængen mellem den pædagogiske læreplan, indsatsområder fra tilsynet og det daglige pædagogiske arbejde. Opsamling på de omfattende pædagogiske tilsyn fra 2020-2021 fremgår af kapitel 5.

Styrket pædagogisk tilsyn i Roskilde Kommune

I 2022 er nye lovkrav til et styrket tilsyn trådt i kraft, hvilket har medført justeringer af tilsynsrammen. Her tydeliggøres bl.a. krav om brug af uanmeldte tilsynsbesøg, uvildighed og brug af data, samt krav til det skærpede tilsyn. For de kommunale, selvejende og private institutioner er der tale om mindre justeringer, som er blevet tilpasset i samarbejde med repræsentanter for pædagogiske ledere og områdeledere. For den kommunale dagpleje og de private pasningsordninger er der tale om større tilpasninger henover de kommende to år. Dette er der i samarbejde med dagplejepædagoger og leder af dagplejen lagt en procesplan for med en toårig pilotafprøvning, der afvikles i tæt samarbejde med dagplejen inden for lovens rammer.

Hvad arbejder vi med i perioden 2022-2024?

I de kommende år skal dagtilbuddene fortsat arbejde med at forankre systematikken i det pædagogiske tilsyn og fastholde den røde tråd mellem læreplanen, tilsynet og udviklingen af de pædagogiske læringsmiljøer med blik for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Særligt for dagplejen skal der arbejdes med forandringerne i henhold til de skærpede krav til pædagogisk tilsyn.

Samlet set for dette indsatsområde handler det om at fastholde og videreudvikle den eksisterende praksis og systematikker.

Forvaltningen foreslår på den baggrund, at:

- revidere indsatsområdet, så det fokuserer på evalueringskultur og evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan og dermed sikrer understøttelse af det vigtige arbejde i de kommende to år.
- at indsatsen omkring et nyt tilsynskoncept udgår som indsatsområde, da tilsynskonceptet er implementeret og der er lagt en plan for afprøvning og implementering af det styrkede tilsyn i dagplejen.
- at titlen ændres til 'Forankring af den styrkede pædagogiske læreplan med særligt fokus på evalueringskultur'.

2. Omlægning af sprogindsatsen

Den fælles strategi for sprogindsatsen på 0-6 årsområdet har betydet, at der de seneste år har været en øget opmærksomhed på at udvikle den pædagogiske praksis i relation til børns sprog og sprogudvikling samt at skabe gode sprogunderstøttende læringsmiljøer i dagtilbuddene.

Kvaliteten og udviklingen af de sproglige læringsmiljøer følges bl.a. gennem det pædagogiske tilsyn og data fra Sprogtrappen og 3-års sprogvurderingen. Dette har

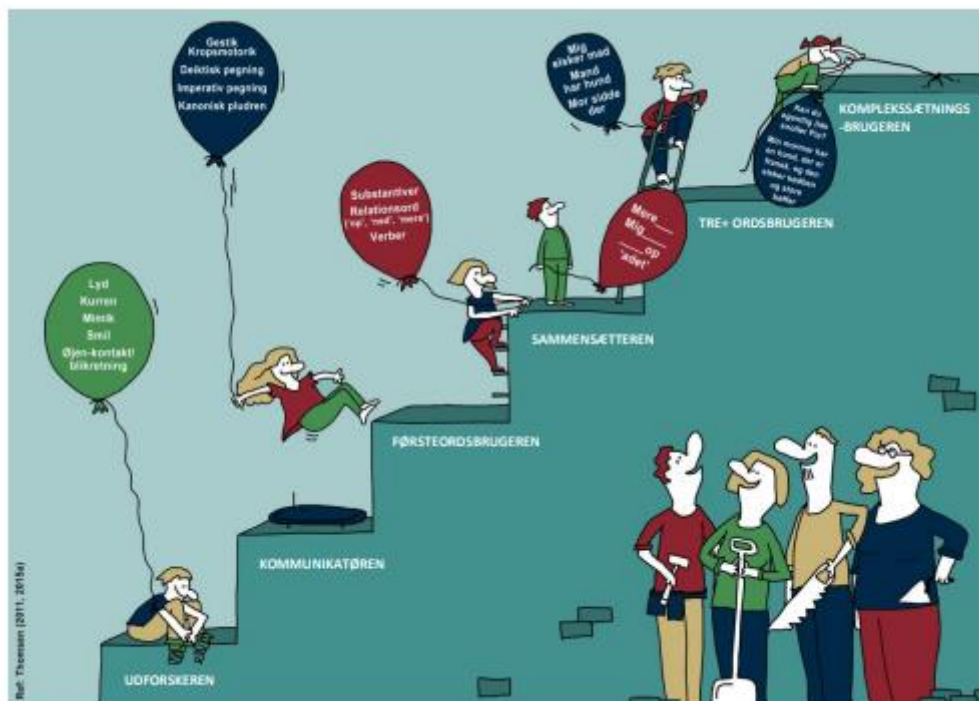
medført, at en lang række dagtilbud har børns sprog og sprogudvikling som et af deres indsatsområder ifm. tilsynet.

Udvikling i perioden 2020-2022

Sprogtrappen som systematisk værktøj til at følge børnenes sproglige udvikling

I perioden 2020-2021 har det primære fokus været at klæde alle dagtilbud på, så alle nu anvender Sprogtrappen. Sprogtrappen er et redskab, der understøtter, at dagtilbuddet systematisk følger børnenes sprogudvikling fra en tidlig alder og derudfra målretter den sprogunderstøttende pædagogiske indsats.

Figur 8. Sprogtrappen

Implementering af Sprogtrappen har betydet øget opmærksomhed og viden i dagtilbuddene om sproglig udvikling i nul-toårs alderen. Da sundhedsplejen og talehørekonsulenterne ligeledes er blevet introduceret til Sprogtrappen, er der på tværs af Skole og Børn skabt et fælles sprog om børns sprog og sprogudvikling.

Som et led i omlægningen af sprogindsatsen er det nu obligatorisk for dagtilbud i Roskilde Kommune at anvende Sprogtrappen på alle toårige børn. Til gengæld sprogvurderes alene treårige, der vurderes have et sprogstimuleringsbehov. Dette understøtter ønsket om en tidligere indsats og om at anvende det pædagogiske personales ressourcer bedst muligt. Der udbydes løbende kurser i sprogtrappen, så det etablerede vidensniveau fastholdes trods udskiftning blandt det pædagogiske personale.

Gennemførte forløb inden for sprogområdet

I perioden 2021-2022 er der gennemført følgende forløb inden for sprogområdet:

- Sprogforløb 'Sprog og natur' for dagtilbud med mange sprogligt udfordrede børn i alderen 3-6 år.
- Sprogforløb for børn i alderen 0-2 år er udviklet og afprøvet i dagpleje og vuggestue.
- Billedmateriale er udviklet til visuelt at understøtte kommunikationen med børn med et meget begrænset dansk.
- Projekt BOGglad sammen med Roskilde Bibliotek med seks afdelinger, hvor formålet har været at styrke børns møde med litteraturen.
- Maryfondens projekt LæseLeg med tre afdelinger, der afprøver dialogisk læsning med vuggestuebørn.
- De faste sprogetværk er fastholdt for ledere og sprogansvarlige, hvor formålet er at omsætte kommunens sprogstrategi til en virkningsfuld pædagogisk praksis bl.a. via erfaringsudveksling, ny viden og indsigter.

Grundet COVID-19 er der i perioden ikke iværksat yderligere tiltag på sprogområdet.

Den gode praksis for overgange har været udfordret

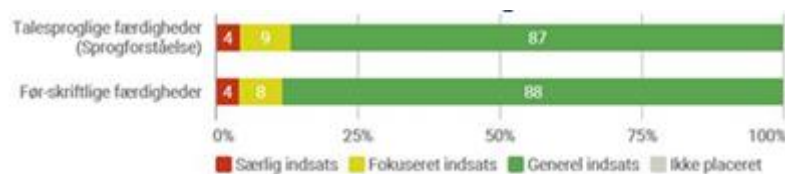
Den gode praksis for overgange fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til skole har været udfordret under COVID-19. Fx er der udarbejdet væsentlig færre overgangsbeskrivelser på børn med sproglige udfordringer end tidligere. Dette skyldes med stor sandsynlighed, at overgangsbeskrivelserne skulle udarbejdes primo 2022, hvor mange dagtilbud var ramt af massive sygemeldinger blandt personalet.

Børnenes sproglige forudsætninger ved skolestart

For at følge dagtilbuddenes indsats med at udvikle de sproglige læringsmiljøer og børnenes sproglige udvikling er det interessant at se på børnenes sproglige forudsætninger ved skolestart. I 0. klasse skal alle børn sprogvurderes inden efterårsferien. Sprogtesten danner en profil af barnets sproglige kompetencer, hvorefter en gruppe fagpersoner kortlægger klassens samlede sproglige kompetencer og udfordringer og koordinerer differentierede sprogindsatser. For børn med behov for en særlig eller fokuseret indsats, foretages en individuel test og på den baggrund udarbejdes en individuel udviklingsplan med målrettede og systematiske indsatser.

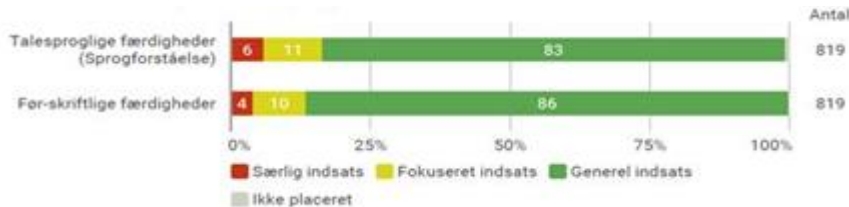
Nedenfor ses resultatet af sprogvurderinger i 0. klasse på et samlet kommuneniveau for skoleårene 2020/2021 og 2021/22.

Figur 9. Resultat ved sprogvurdering i 0. klasse (2020/21)

Figur 10. Resultat ved sprogvurdering i 0. klasse (2021/22)

Resultaterne er inddelt 'Generel indsats' (markeret med grøn farve i figur 9 og 10), 'Fokuseret indsats' (gul farve) og 'Særlig indsats' (rød farve). Normalt forventes en fordeling på hhv. 85 % af børnene i kategorien 'generel indsats', 10 % i kategorien 'fokuseret indsats' og 5 % i kategorien 'særlig indsats'. De viste resultater svarer nogenlunde til den normalfordeling og viser i skoleåret 2021/22 lidt færre børn i kategorien 'generel indsats' sammenlignet med skoleåret 2020/21.

Indenrigs- og Boligministeriet har foretaget en analyse af, hvor mange børn i landets kommuner, der er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud.¹

Analysen bidrager med viden om, hvilke sproglige forudsætninger børnene har ved skolestart sammenlignet med andre kommuner. At være sprogligt udfordret er i rapporten defineret som, at barnet har brug for en 'særlig' eller 'fokuseret' indsats.

- På landsplan var 19 pct. af børnene sprogligt udfordret på talesproglige færdigheder efter endt dagtilbud og 17,6 pct. var sprogligt udfordret på før-skriftlige færdigheder i 2019.
- For Roskilde Kommune var hhv. 11,5 pct. af børnene sprogligt udfordret på talesproglige færdigheder efter endt dagtilbud og 11,5 pct. var sprogligt udfordret på før-skriftlige færdigheder i 2019.

Analysen sammenholder de faktiske resultater med de forventede resultater, når der tages højde for kommunernes børnesammensætning.

- For Roskilde Kommune er færre børn sprogligt udfordret end man skulle forvente ud fra kommunens børnesammensætning i 2019.

Hvad arbejder vi med i perioden 2022-2024?

- Der igangsættes en omfattende kompetenceudviklingsindsats med udgangen af 2022. Indsatsen har fokus på sprogstrategien og omfatter de sprogansvarlige og andre fastansatte medarbejdere, så der sikres et fælles vidensgrundlag om børns sprog og sprogudvikling hos alle medarbejdere på 0-6 årsområdet.

¹ *Analyse af andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud* er baseret på sprogvurderingsresultater fra 0. klasse i 61 kommuner. I sammenligningen mellem kommunerne er der taget højde for forskelle i kommunernes børnesammensætning, fx børnenes herkomst og forældrenes uddannelsesniveau. Rapporten indeholder også resultater fra 2020, men disse er udeladt, da analysen tager forbehold for, at COVID-19-situationen kan have påvirket børnenes resultater.

- Der er fortsat behov for at indarbejde en konkret systematik for at gennemføre og følge op på Sprogtrappen og sprogvurdering af det enkelte barn.

Der er fokus på både at arbejde med et generelt løft af de sprogunderstøttende læringsmiljøer og et konkretsprogligt rettet løft af specifikke børn eller børnegrupper.

På baggrund af arbejdet med at omlægge sprogindsatsen vurderer forvaltningen, at der de kommende to år fortsat er behov for at arbejde med sprogstrategien. Derfor foreslår forvaltningen, at:

- indsatsområdet fastholdes og titlen justeres til 'Realisering af sprogstrategien for de 0-6 årige børn'.

3. Afprøvning af nye måder at tilrettelægge den specialpædagogiske indsats på

Roskilde Kommune har de seneste år – ligesom resten af landet – oplevet et stigende omfang af børn med behov for specialpædagogisk indsats på dagtilbudsområdet.

Børn og unge, der har et særligt behov for støtte og opmærksomhed, skal ifølge kommunens Børne- og Ungepolitik have støtte tidligt, forstået som tidlig i alder og tidlig i forhold til opståen af behov, og i videst mulige omfang i det almene miljø tæt på barnets hverdag. Samtidig skal vi styrke børne- og læringsfællesskaberne.

Udvikling i perioden 2020-2022

Gennem de seneste år er der arbejdet fokuseret med at indrette og justere de specialpædagogiske tilbud til børn i alderen 0-6 år. Indsatsstrappen giver et overblik over de specialpædagogiske indsatser for 0-6 årige børn med fokus på at sikre en tidlig og for barnet relevant og mindst indgribende indsats. Det handler om, at børnene i videst muligt omfang forbliver en del af almenmiljøet eller får øgede deltagelsesmuligheder i almenmiljøet, hvis det vurderes, at det er til barnets bedste.

Der er tale om en gennemgribende omlægning af de specialpædagogiske indsatser, og der er fortsat elementer i omlægningen, der udfordrer i de enkelte børnehuse. Ligesom der også er ændrede arbejdsgange i PPR, der fortsat skal indarbejdes. Det kræver en forandring af mindsettet, altså en forståelse af, at der er behov for at tænke en tættere forbindelse mellem almenpædagogik og specialpædagogik. Dette kræver en stor indsats i den pædagogiske praksis og i samarbejdet mellem dagtilbud og PPR.

I perioden 2020-2022 er der sket en udvikling bl.a. i forhold til:

- Der er oprettet i alt 15 vækstpladser fordelt på fem dagtilbud (vækstpladser er placeret i almene dagtilbud og er målrettet børn med behov for en specialpædagogisk indsats i en kortere eller længere periode)
- Der er oprettet vækstforløb (målrettet børn med behov for en særlig pædagogisk indsats).
- 3 børn er overgået fra vækstplads til almenplads, og tilsvarende to børn, der er overgået fra en basisplads til en vækstplads. Det er tegn på, at de specialpædagogiske indsatser lykkes, når børn overgår til et mindre specialiseret tilbud.
- Der er etableret netværk for ledere i børnehuse med specialpædagogiske indsatser (i form af videndeling og formel kompetenceudvikling fire gange årligt).

- Roskildemodellen er blevet opdateret som værktøj og fælles ramme for at skabe sammenhæng i børns liv på tværs af sundhedspleje, PPR, dagtilbud, skoler, SFO'er og Børn og Unge. Formålet er at styrke tidlig opsporing og tidlig indsats, og når man arbejder med værktøjet i det tværfaglige samarbejde, giver det et fælles sprog og forståelse af hinandens perspektiver på problemstillingen.

Hvad arbejder vi med i perioden 2022-2024?

I de kommende to år vil der fortsat være fokus på, hvordan vi som organisation understøtter stærke børne- og læringsfællesskaber. I den sammenhæng vil der særligt skulle arbejdes med at styrke børnefællesskaberne i almenmiljøet, således at de medvirker til at fremme alle børns deltagelsesmuligheder. Det skal både være med øje for, hvordan og hvornår det er relevant og meningsgivende for det enkelte barn og for børnegruppen som helhed.

Som en del af dette er der behov for at gøre skellet mellem den specialpædagogiske og den almenpædagogiske praksis mindre. At lykkes med de specialpædagogiske indsatser og samtidig styrke alle børns deltagelsesmuligheder forudsætter en opkvalificering og videndeling. For at imødekomme dette er der i 2022-2024 fokus på:

- At igangsætte ICDP-forløb i udvalgte dagtilbud, bl.a. i nogle af de børnehuse, der har basispladser. (ICDP er et program, der har til formål at øge kvaliteten af samspillet mellem børn og voksne ved at gøre de voksne mere lydhøre over for børns behov og præmisser).
- At fastholde netværk for ledere af de børnehuse, der har specialpædagogiske indsatser, herunder specialbørnehaven Bjerget. Her er fokus på faglige drøftelser og videndeling.
- Lokal forankring af de specialpædagogiske indsatser, hvor forvaltningen løbende følger op og indgår i dialog om justeringer af tilbuddene.
- Kompetenceudvikling i de konkrete børnehuse i form af fx målrettede kurser for hhv. medarbejdere og ledere og forløb med PPR.
- Tæt opfølgning på det enkelte barns udvikling via arbejdet med handleplan og løbende statusmøder primært mellem den specialpædagogiske vejleder og det pædagogiske personale.

På baggrund af de seneste to års udvikling og det fortsat intensive arbejde med at lykkes med implementeringen af de specialpædagogiske indsatser foreslår forvaltningen at fastholde dette indsatsområde. Der bliver i de kommende to år sat øget fokus på koblingen mellem det almenpædagogiske og det specialpædagogiske arbejde og på at styrke det inkluderende blik på læringsmiljøer og børnefællesskaber.

Derfor foreslår forvaltningen, at:

- fastholde indsatsområdet og ændre titlen til 'Fortsat udvikling af inkluderende læringsmiljøer og stærke børnefællesskaber'.

4. Stærkt samarbejde om sammenhænge i børns liv

Sammenhænge i børns liv handler om at skabe gode overgange – fra de små overgange i hverdagen som at vinke farvel til sin forælder om morgenen til de større overgange fra fx dagleje til børnehave og fra børnehave til SFO og skole.

Der er igennem flere år arbejdet med overgange fra hjem til dagtilbud, fra dagtilbud til dagtilbud og fra dagtilbud til SFO og skole. I 2020 blev arbejdet prioriteret som et politisk indsatsområde med særligt fokus på at styrke kvaliteten i overgangen mellem dagtilbud, SFO og skole og på at sikre sammenhæng, kontinuitet og et gensidigt forpligtende samarbejde. Indsatsområdet handlede også om et fokus på at indarbejde nye retningslinjer for samarbejdet mellem hjem og dagtilbud.

Udvikling i perioden 2020-2022

- Alle børnehuse, SFO'er og indskolingsafdelinger har arbejdet med at implementere materialet 'En god skolestart for alle børn i Roskilde Kommune', der er blevet til i et samarbejde mellem dagtilbud, SFO og skole. Formålet med materialet er at alle fagprofessionelle arbejder ud fra fælles procedurer og en fælles overgangspædagogik, så alle børn oplever, at de kan mestre skiftet fra et læringsmiljø til et andet.
- Årlig opfølgning på samarbejdet og aktuelle opmærksomheder mellem de overordnede ansvarlige for samarbejdet (områdeleder og skoleleder).
- Øget systematik i den fælles planlægning mellem dagtilbud og skoler.
- Årligt fælles temamøde for relevante ledere fra dagtilbud, skoler og forvaltning, hvor der følges op på og videreudvikles på samarbejdet om den gode overgang.
- Inspirationskatalog er udarbejdet og skal formidles med eksempler på overgangsaktiviteter, der tager afsæt i den fælles overgangspædagogik.
- Forældrepeje er udarbejdet og skal formidles – den fortæller forældre om måderne at arbejde med overgange på i Roskilde Kommunes dagtilbud og skoler.
- Dialog med Forældrekontaktudvalg (FKU) og områdebestyrelse om forældreperspektiver på samarbejdet om overgangen til SFO og skole. Her fortæller nogle forældre om gode eksempler på børn, der ikke syntes det var svært at skifte til SFO og skole, når de fx kendte nogle af de andre børn og på forhånd vidste noget om, hvad der skulle ske.

Konkret ses der flere eksempler på pædagogiske aktiviteter og forløb, der styrker samarbejdet om overgangen til SFO og skole og hjælper børnene til at få en god skolestart:

- Overgangsaktiviteter i Boserup Skov for børn på tværs af dagtilbud, så børn, der skal gå på samme skole, mødes.
- Besøg på skolerne, så børnene oplever, hvordan en skole ser ud, hvad man kan foretage sig i skolen mv.

I samarbejdet mellem hjem og dagtilbud er der udarbejdet nye retningslinjer. Sundhedsplejen og dagtilbud arbejder med at implementere indholdet.

- Der er bl.a. mulighed for en opstartssamtale, før barnet begynder i dagtilbud og for et fælles 1½-års hjemmebesøg sammen med sundhedsplejen (efter behov). Formålet er at barn og forældre støttes bedst muligt i overgangen fra hjem til dagtilbud.
- Erfaringerne med opstartssamtaler er indtil videre, at det er forskelligt fra børnehus til børnehus/område til område i hvor høj grad opstartssamtaler bliver brugt og i hvilken grad sundhedsplejen deltager i overgangssamarbejdet med de børn og forældre, hvor der er behov.

Hvad arbejder vi med i perioden 2022-2024?

Der er behov for at fastholde de lokale, forpligtende samarbejder om den gode overgang både fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til SFO og skole. For at lykkes er det vigtigt, at:

- lederne sikrer en tæt lokal opfølgning på samarbejdet med en særlig opmærksomhed, når der sker udskiftning af ledere/centrale medarbejdere.
- medarbejderne anvender de rette arbejdsgange og systemer i samarbejdet.
- forældrene inddrages mere systematisk i samarbejdet omkring overgang til SFO og skole, fx i form af et fast årligt tema på FKU- og områdebestyrelsesmøde.

Forvaltningen vurderer på baggrund af ovenstående, at arbejdet med indsatsområdet er kommet så langt, at det ikke længere er nødvendigt at prioritere det som et indsatsområde.

Der skal dog fortsat arbejdes med at forankre samarbejdet om de gode overgange, særligt for børn i udsatte positioner. I de kommende år handler det både om at understøtte og følge op på samarbejdet kontinuerligt og om at være undersøgende på, hvordan samarbejdet udvikler sig og hvilken betydning samarbejdet om de gode overgange har for børnene og for deres forældre.

5. Styrket partnerskab med forældrene

Dagtilbuddene i Roskilde Kommune har igennem en årrække haft fokus på forældresamarbejdet. Samarbejdet med forældre er en grundsten i dagtilbuddenes arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse på tværs af hjem og dagtilbud.

Som indsatsområde handler det styrkede partnerskab med forældrene om at skabe et inddragende og systematisk forældresamarbejde, hvor dialogen med forældre er åben, tilpasset forældrenes behov og opfølgende. Partnerskabet med forældrene gælder både i forhold til samarbejdet omkring det enkelte barn og i forhold til hele børnegruppen.

Udvikling i perioden 2020-2022

- Aula er taget i anvendelse som kommunikationsplatform. Der har været opstartsvanskeligheder, men nu fungerer det mere stabilt.
- Der er fokus på at videreudvikle brugen af Aula til mere styrket og systematisk kommunikation med forældrene.
- Der er en øget systematik i forhold til at afholde den årlige forældresamtale.

- De særlige omstændigheder under Covid-19 har givet dagtilbuddene ny læring og erfaringer med forældresamarbejdet, hvilket der er fokus på fortsat at anvende.
- Samarbejdet med forældrerepræsentanter i FKU blev særligt vigtigt og generelt styrket under Covid-19 med fleksible måder at afholde møder og finde løsninger på.
- Der ses også et tættere samarbejde med FKU fx i forbindelse med rekrutteringsprocesser og afholdelse af arrangementer mv.
- Når den forebyggende rådgiver fra Børn og Unge deltager i de forebyggende samtaler, bidrager den fagperson med andre faglige perspektiver i forhold til at understøtte forældrene. Erfaringen er, at dette tværfaglige samarbejde typisk åbner for en mere differentieret tilgang til forældresamarbejdet.
- Der er afprøvet et materiale om dialog og gensidige forventninger i forældresamarbejdet. Erfaringer fra nogle områdebestyrelser viser, at de konkrete processer motiverer til aktiv deltagelse og spændende drøftelser bl.a. om at få bragt den bredere forældregruppe i spil og at være bedre til at tage imod nye forældre.

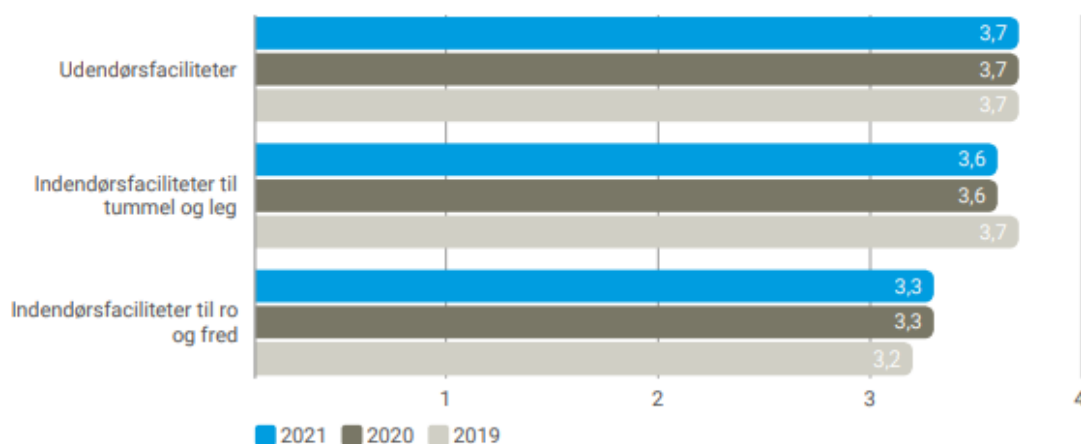
Forældretilfredshed med barnets dagtilbud

Som en del af forældresamarbejdet afholdes der hvert år en samtale med dialog om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Samtalen tager afsæt i det systematiske Dialogredskab, som både det pædagogiske personale og forældrene har forberedt sig ud fra. Forældrene besvarer bl.a. en række spørgsmål om tilfredsheden med barnets dagtilbud. Spørgsmålene handler dels om dagtilbuddets fysiske rammer, om den pædagogiske linje og om tilfredshed med dagtilbuddet generelt. Svar skalaen går fra 1 til 4, hvor 4 er udtryk for den højeste tilfredshed.

Figur 11 nedenfor viser forældrenes tilfredshed med de fysiske rammer set over tre år.

- På området 'Udendørsfaciliteter' er tilfredsheden alt i alt uændret og ligger relativt højt på 3,7.
- På området 'Indendørsfaciliteter til tummel og leg' er forældrenes tilfredshed faldet fra 3,7 i 2019 til 3,6 i 2020 og 2021.
- På området 'Indendørsfaciliteter til ro og fred' er graden af tilfredshed steget, men det er dog fortsat det område, som forældrene udtrykker lavest tilfredshed med (3,3).

Figur 11. Forældrenes tilfredshed med dagtilbuddenes fysiske rammer (2019-2021)

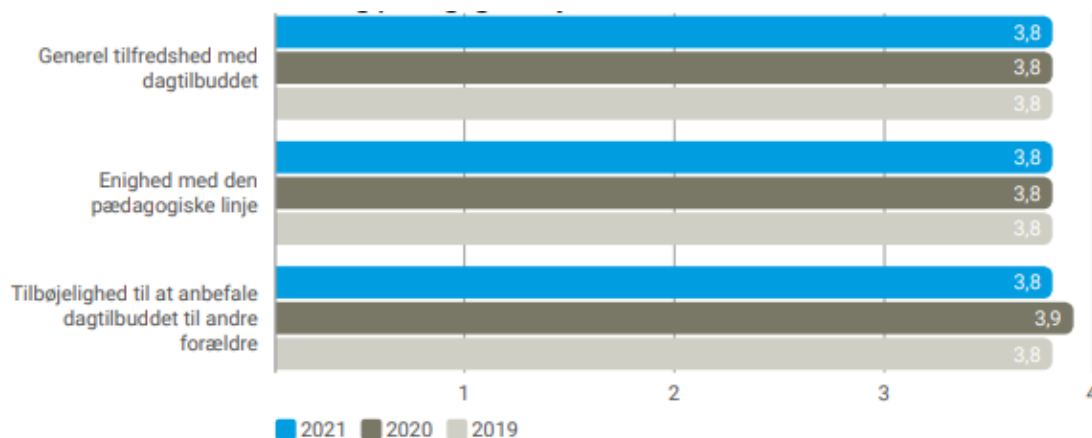

Figur 12 nedenfor viser forældrenes tilfredshed mere generelt set over de seneste tre år.

- På de to områder 'Generel tilfredshed med dagtilbuddet' 'Enighed med den pædagogiske linje' er forældrenes tilfredshed uændret i perioden 2019 til 2021 og ligger højt på 3,8.
- På området 'Tilbøjelighed til at anbefale dagtilbuddet til andre forældre' var forældrenes tilfredsheds steget fra 2019 til 2020 og er igen faldet til 3,8 i 2021.

Figur 12. Forældrene tilfredshed med dagtilbuddet generelt (2019-2021)

Overordnet set er forældrenes tilfredshed med deres barns dagtilbud i Roskilde Kommune høj, hvilket er meget positivt. Samlet set er det primært området 'Indendørsfaciliteter til tummel og leg', der giver anledning til, at det enkelte dagtilbud bliver nysgerrig på forældrenes oplevelse af de indendørs fysiske rammer.

Resultater af en national forældretilfredshedsundersøgelse

Indenrigs- og Boligministeriet har i 2021-2022 gennemført en brugertilfredshedsundersøgelse blandt forældre i kommunale og selvejende dagtilbud i alle landets kommuner. Undersøgelsen er gennemført via spørgeskema, og forældre er blevet udtrukket via en stikprøve. Forældre er blevet spurgt til deres tilfredshed inden for forskellige temaer. Svarskalaen går fra 1 til 5, hvor 1 er 'meget utilfreds' og 5 er 'Meget tilfreds'.

Samlet set er den største andel af de adspurgte forældre i Roskilde Kommune enten 'Tilfredse' eller 'Meget tilfredse' med deres barns dagtilbud. Kommunens gennemsnit ligger på 4,3, hvilket svarer til landsgennemsnittet på 4,3.

Inden for langt de fleste spørgsmål ligger forældrenes tilfredshed i Roskilde Kommune på samme niveau som landsgennemsnittet, mens der ikke er nogen spørgsmål, hvor forældretilfredsheden er lavere end landsgennemsnittet.

Inden for enkelte spørgsmål ligger forældretilfredsheden højere end landsgennemsnittet. Det gælder for følgende temaer:

Tema	Spørgsmål	Resultat Roskilde Kommune	Resultat Lands-gennemsnit
Aktiviteter, leg og grupper	De aktiviteter personalet står for i dagligdagen fx sanglege, kreative aktiviteter, motorik	4,4	4,3
Sprog, forståelse og tryghed	Personalets indsats for at få dit barn til at føle sig tryk	4,4	4,3
Samarbejdet med personalet	Informationsniveauet om dit barns dagligdag i dagtilbuddet	4,0	3,9
Samarbejdet med personalet	Personalets dialog og samarbejde med dig som forælder om dit barns læring og udvikling i dagtilbuddet	4,0	3,9

Hvad arbejder vi med i perioden 2022-2024?

For at vedligeholde og videreudvikle samarbejdet med forældre er det i tilknytning til Børne- og Ungepolitikken politisk besluttet at nedsætte en 'Tænketank for det gode forældresamarbejde' på tværs af områderne Dagtilbud og Skole. Opgaven er at formulere anbefalinger til, hvordan samarbejdet mellem forældre og dagtilbud, skoler, SFO'er og klubber i Roskilde Kommune kan nytænkes.

Derudover vil der fortsat være brug for løbende at forventningsafstemme og tage temperaturen på forældresamarbejdet lokalt, samt at have et selvkritisk blik på måderne, der kommunikeres med forældrene på – om vi lykkes med at kommunikere tydeligt, kortfattet og målrettet med henblik på budskaber og målgruppe.

Forældresamarbejdet i det daglige og samarbejdet i Forældrekontaktudvalg (FKU) og områdebestyrelser er en afgørende brik i forhold til at sikre barnets udvikling og trivsel.

Derfor foreslår forvaltningen, at:

- fastholde 'Styrket partnerskab med forældrene' som indsatsområde i de kommende to år.

Arbejdet med Roskilde Kommunes Børne- og Ungepolitik

Roskilde Kommunes Børne- og Ungepolitik blev vedtaget i januar 2021, og dagtilbuddene er godt i gang med at udbrede kendskabet til politikken til de mange interessenter. Politikens vision er, at alle børn og unge skal trives og blive hele mennesker. Den indeholder fem temaer med tilhørende målsætninger.

- 1) Trivsel, læring, udvikling, dannelse og demokrati
- 2) Fællesskaber
- 3) Sammenhæng og gode overgange
- 4) Forældresamarbejde
- 5) Bæredygtighed

De første fire temaer hænger godt sammen med indsatsområderne på dagtilbudsområdet (som er beskrevet tidligere i dette kapitel) og med det pædagogiske arbejde, der foregår i dagligdagen i dagtilbuddene.

Bæredygtighed

Det femte tema 'Bæredygtighed' har ikke indgået eksplicit som en del af de fem indsatsområder, men det pædagogiske arbejde med bæredygtighed er ikke noget helt nyt i dagtilbuddene. Det er i de seneste år kommet tydeligere frem på dagsordenen, da det hænger overordnet sammen med FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. Som beskrevet i Børne- og Ungepolitikken er det vigtigt, at vi sikrer alle børn og unge viden om og forståelse for bæredygtighed, så vi både nu og i fremtiden kan skabe de bedst mulige betingelser for et bæredygtigt samfund.

Dagtilbuddenes bidrag er at inddrage børnene og skabe nysgerrighed i forskellige typer aktiviteter, der i det små giver erfaringer med og understøtter en bæredygtig udvikling. Boserupgård Naturcenter er en central aktør i at gennemføre forløb inden for natur, udeliv og science, samt sprog, og i at udvikle materialer målrettet børnene i dagtilbud.

I den pædagogiske praksis kobler temaet bæredygtighed sig til arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan og til arbejdet med at realisere Børne- og Ungepolitikken, særligt ud fra de fire af FN's verdensmål, som Skole- og Børneudvalget har sat fokus på.

1) Verdensmål 3: Sundhed og Trivsel

Set i forhold til den styrkede pædagogiske læreplan handler verdensmålet Sundhed og Trivsel bl.a. om Leg og om Krop, sanser og bevægelighed.

Dagtilbuddene arbejder bl.a. med hygiejne, motorik og bevægelse som en fælles aktivitet for børn og voksne, sunde og alsidige måltider, sikkerhed i trafikken, inspirerende indretning af de fysiske læringsmiljøer og udeforløb. Der er eksempelvis skrevet en fælles vaske-hænder-sang, udarbejdet materialet 'Motorikbanden', og der arbejdes med fælles måltidspolitik og børnenes madmod.

2) Verdensmål 4: Kvalitetsuddannelse

Set ud fra den styrkede pædagogiske læreplan handler verdensmålet Kvalitetsuddannelse bl.a. om Læring og om Natur, udeliv og science. Dagtilbuddene i Roskilde Kommune arbejder med matematisk opmærksomhed bl.a. med udgangspunkt i hæftet *Leg og lær i Skjoldungernes land – Roskilde Domkirke* (i samarbejde med Nationalpark Skjoldungernes Land, Roskilde Museum og Roskilde Domkirke) og med materialet '*Leg og lær i Skjoldungernes land Mikro-geologer*' (om jord, sten og landskabsdannelse i børnehøjde i samarbejde med Nationalpark Skjoldungernes Land).

3) Verdensmål 5: Ligestilling mellem kønnene

Fra arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan handler verdensmålet Ligestilling mellem kønnene bl.a. om at styrke børnefællesskaber og arbejde med læreplanstemaet Social udvikling. Mange dagtilbud arbejder med materialer og inspiration til aktiviteter i 'Fri for mobberi', som MaryFonden og Red Barnet står bag. 'Fri for mobberi' tager særligt afsæt i de fire værdier tolerance, mod, omsorg og respekt og er i flere dagtilbud en integreret del af børnehusets kultur og praksis og en måde at arbejde med trivsel i børnehøjde på. Målet er, at alle børn skal føle sig som en del af fællesskabet.

4) Verdensmål 13: Klimaindsats

Fra læreplanen handler verdensmålet Klimaindsats bl.a. om arbejdet med det pædagogiske læringsmiljø set i forhold til tilpasning til klimaet. Der bliver bl.a. arbejdet med de udendørs læringsmiljøer og måder at anvende regnvandet på. Der bliver også arbejdet med biodiversitet og med madspild, genbrug og affaldssortering.

Forslag til nyt indsatsområde: Bæredygtighed i børnehøjde

Der er med andre ord forskellige aktiviteter og forløb i gang rundt omkring i dagtilbuddene, og bæredygtighed vil også være et højaktuelt tema i fremtiden. For at holde kursen frem mod 2030 og understøtte de mangfoldige indsatser og aktiviteter i dagtilbud foreslås det at gøre bæredygtighed til et indsatsområde i perioden 2022-2024. Indsatsområdet sætter særligt fokus på at arbejde med bæredygtighed i børnehøjde, så der tages udgangspunkt i børnenes motivation, nysgerrighed og perspektiv. Titlen for indsatsområdet foreslås at være 'Bæredygtighed i børnehøjde'.

6. Opsamling på pædagogisk tilsyn 2020-2021

Kommunalbestyrelsen er ifølge dagtilbudsloven forpligtet til at føre tilsyn med det pædagogiske indhold (de pædagogiske læringsmiljøer og fysiske rammer) i dagtilbud. Det gælder både kommunale, selvejende og private institutioner, samt den kommunale dagpleje og private pasningsordninger. Specialbørnehaven Bjerget hører under servicelovens § 32 og der føres tilsyn efter servicelovens § 148 a.

Formålet med tilsynet er dels at sikre, at det enkelte dagtilbud overholder gældende lovgivning og dels at vejlede og rådgive om den pædagogiske praksis set i et udviklingsperspektiv.

6.1. Status på de pædagogiske tilsyn

I 2021 er der gennemført tilsyn i alle kommunale, selvejende og private institutioner, i dagplejen og i de private pasningsordninger, samt specialbørnehaven Bjerget, der hører under Serviceloven.

Der har været et skærpet tilsyn i en privat pasningsordning og påbud i to kommunale afdelinger. Skærpet tilsyn iværksættes, hvis der er omfattende bekymrende forhold, der skal rettes op på, mens påbud udstedes, hvis der er forhold af mindre omfattende karakter, der skal rettes op på med det samme. Tilsynskonsulenten eller dagplejepædagogen følger op ved uanmeldte besøg i dagtilbuddet og ved dialog med ledelsen, indtil forholdene er bragt i orden.

I det følgende gives en opsamling på de omfattende pædagogiske tilsyn, der er gennemført i 2020-2021.

6.2. Generelt om kvaliteten i de pædagogiske tilsyn

Generelt ser forvaltningen en tilstrækkelig eller god kvalitet i mange dagtilbud. Samtidig ses betydelige variationer, og nogle steder er der behov for at arbejde med at løfte kvaliteten af de pædagogiske læringsmiljøer. Ser man på kvaliteten på tværs af dagtilbuddene kan det beskrives som et kontinuum fra lavere til højere kvalitet.

I de dagtilbud, hvor kvaliteten vurderes for lav, understøtter områdelederen og konsulenten/dagplejepædagogen, samt PPR hvor det er relevant, i særlig grad udviklingsarbejdet med de konkrete indsatser.

6.3. Indsatsområder i kommunale, private og selvejende institutioner

For 2021 er der sammenholdt med 2020 og set på tværs særligt fokus på følgende indsatsområder:

Børns leg

- I 2020 var der fokus på at understøtte børnenes leg. Det har bl.a. handlet om at blive klogere på den voksnes rolle i legen og at understøtte børnenes fællesskaber gennem leg.
- Mange dagtilbud er fortsat optaget af at understøtte børnenes leg. Det handler bl.a. om, hvordan den voksne understøtter og deltager i lege og aktiviteter – fx ved selv at deltage aktivt, ved at understøtte at legene udvikler sig, ved at støtte børn, som har svært ved at indgå i leg og ved at have fokus på at organisere leg på legepladsen.

Pædagogiske læringsmiljøer

- I udviklingsrapporten fra 2020 var der fokus på at løfte kvaliteten af de fysiske læringsmiljøer. Det har mange dagtilbud arbejdet med, fx ved at indrette de udendørs arealer, så de styrker børns muligheder for at bruge sanserne, balancere, klatre og lege med vand, samt ved at invitere naturen ind og indrette flere ”rum i rummet” via beplantning og overdækning.
- Arbejdet med at kvalificere de pædagogiske læringsmiljøer handlede i 2021 bl.a. om indendørs at skabe tydeligere afgrænsninger og indbydende og fleksible rum, så børnene kan blive inspireret til forskellige lege. Udendørs kan det fx handle om indretning af legepladsen og organisering i mindre zoner.

Børns perspektiver

- I 2020 var der ligeledes fokus på at udvikle måderne at inddrage børnenes perspektiv på – det vil sige at se og undersøge hverdagen i dagtilbuddet i børnehøjde. Det sker fx ved at interviewe børn eller udstyre dem med et kamera og lade dem fotografere, hvor de bedst kan lide at lege eller ved at snakke med dem om, hvad de har lyst til at spise eller hvilke insekter de kender.
- Indsatserne om at inddrage børns perspektiver handlede i 2021 bl.a. om at prøve at se måltider, lege, legetøj, overgange og rutiner i løbet af dagen med børnenes øjne, samt overvejelser om, hvordan børnenes stemmer kan bidrage ind i forældresamarbejdet. Det handler også om at være nysgerrig på, hvordan børnene oplever hverdagen og følge deres udtryksformer, spor og de initiativer, de tager. Det kan fx være kropslige, sproglige og følelsesmæssige initiativer. Børns perspektiver er også vigtige for at planlægge og udvikle lege og aktiviteter og for at kunne skabe deltagelsesmuligheder for alle børn.

Sproglig udvikling

- I de pædagogiske tilsyn fra 2021 er der ud over ovenstående ”fortsatte” indsatsområder mange steder også et særligt fokus på dialog og samtale med børnene. Det kan fx være under måltider, at bruge rim og remser, at skabe længerevarende dialoger, samt at være særligt opmærksomme på hvordan sproget kan bruges hen

over hele dagen og på den sproglige udvikling for de 0-2 årige, herunder at anvende data fra Sprogtrappen.

Organisering

- I 2021 ses et øget fokus i tilsynene på måderne at organisere fx dagen, legen og rutinesituationerne på. Dagtilbuddene arbejder bl.a. med at opdele børnene i mindre grupper for at understøtte nærvær og hensyn til børnenes tempo. Der arbejdes også med, hvordan personalet organiserer sig fx med klare aftaler om, hvem der har hvilke roller i hvilke situationer og aktiviteter, samt organisering af rutiner (som fx måltider, skifte- og puttesituationer) og overgange i løbet af dagen. Erfaringerne viser, at en øget og kendt struktur for dagen giver det pædagogiske personale mere overblik og nærvær og mere ro og sammenhæng for børnene.

Relationer og børnefællesskaber

- I 2021 har en del afdelinger og institutioner valgt at arbejde med relationer mellem børnene, børnefællesskaber og samspillet mellem børnene og det pædagogiske personale. Det handler bl.a. om at være nærværende over for alle børnene i en gruppe, at støtte børnenes indbyrdes relationer og venskaber og have blik for alle børns deltagelsesmuligheder og styrke børnefællesskaberne hen over hele dagen.

Indsatsområderne forløber typisk over flere år med opfølgning, justeringer og nye vinkler undervejs. Derfor er der høj grad af sammenhæng med de indsatsområder, der blev beskrevet i udviklingsrapporten i 2020.

6.4. Indsatsområder i den kommunale dagpleje og de private pasningsordninger

I den kommunale dagpleje og de private pasningsordninger arbejdes der også med den røde tråd mellem den styrkede pædagogiske læreplan og det pædagogiske tilsyn. I perioden 2020-2021 har der i tilsynene bl.a. været fokus på følgende indsatser, når der ses på tværs af dagplejerne og de private passere:

Når barnet begynder og forældresamarbejdet skal opbygges

- I de pædagogiske tilsyn har der bl.a. været fokus på praksis omkring indkøring af et nyt barn og opstart af forældresamarbejde, herunder fx gode rutiner ved aflevering og afhentning.

Det enkelte barns trivsel og udvikling

- Nogle dagplejere og private passere har bl.a. fokus på barnets motoriske og sansemæssige udvikling, herunder egen regulering (fx vente på tur) og selvhjulpenhed (fx ved måltiderne). Der kan også være fokus på at understøtte barnets fordybelse og nysgerrighed, barnets behov omkring måltider og søvn, samt mere generelt barnets personlige og sproglige udvikling.

Rutiner og børneperspektiv

- I tilsynene ses der også et særligt fokus på arbejdet med rutiner i løbet af dagen (fx stemning ved måltidet) og hvordan børnene kan inddrages (fx vælge en bog når barnet skal puttes).

Børnefællesskabet

- Hos nogle dagplejere og private passere arbejdes der med at støtte og styrke børnefællesskabet – for den kommunale dagpleje sker det både i den lille gruppe hjemme hos den enkelte dagplejer og i den større gruppe i legestuen.

Pædagogiske læringsmiljøer

- Den kommunale dagpleje er bl.a. optagede af at udvikle de pædagogiske læringsmiljøer. Det kan fx være det fysiske læringsmiljø i legestuen, hvor der nogle steder er arbejdet med de underdørs arealer. Både i hjemmene og i legestuerne er der arbejdet med det indendørs læringsmiljø, herunder bl.a. indretning af rum og om legetøjet er tilgængeligt til børnene og inspirerende for deres lege.

Børn i udsatte positioner

- Den kommunale dagpleje oplever en stigning i antallet af børn i udsatte positioner og derfor er der også i stigende grad fokus på, hvordan udviklingen for de børn understøttes bedst, herunder at styrke deltagelsesmulighederne både i den lille gruppe og i legestuen.

6.5. Pædagogisk tilsyn i specialbørnehaven Bjerget

For specialbørnehaven Bjerget blev der ved tilsynet i 2021 observeret en høj grad af fokus på børnefællesskaber og på samspil og nærvær med børnene i den pædagogiske praksis. Som indsats skulle der arbejdes med at have fokus på kommunikationen og interaktionen særligt med de børn, der eksempelvis er begrænsede i deres bevægelse.

Ved det seneste tilsyn i 2022 ses der generelt bl.a. gode fysiske læringsmiljøer og en høj kvalitet i relations arbejdet med børnene. Det valgte indsatsområde handler om, hvordan det pædagogiske personale organiserer sig omkring praktiske gøremål med fokus på at sikre den høje kvalitet hen over hele dagen bl.a. ved at skabe færre forstyrrelser for børnene.

7. De strukturelle rammer

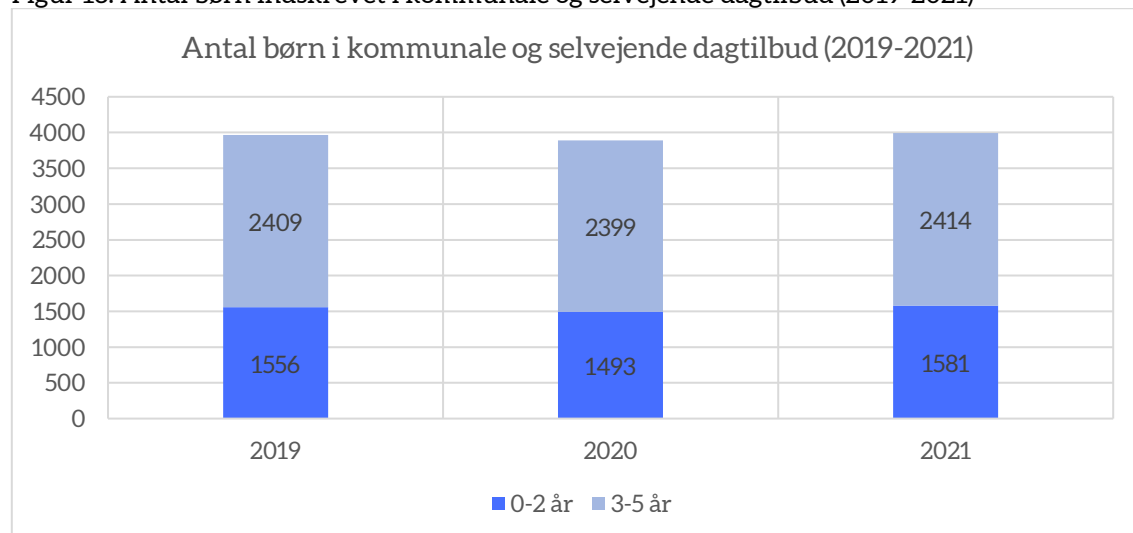
De strukturelle rammer handler om forhold, der er påvirket af økonomi, organisering, ledelse m.m. Data beskriver som udgangspunkt forholdene i de kommunale dagtilbud og hvor det er muligt, er der inddraget data for selvejende institutioner. På langt de fleste punkter er data for private institutioner og private pasningsordninger ikke tilgængelige.

Her er inddraget data om:

- Antal børn indskrevet i kommunale og selvejende dagtilbud
- Normering i kommunale og selvejende dagtilbud
- Medarbejdersammensætning i kommunale dagtilbud
- Sygefravær i kommunale dagtilbud
- Personaleomsætning i kommunale dagtilbud for hhv. medarbejdere og ledere

De kommunale dagtilbud i Roskilde Kommune består af syv områder med i alt 52 afdelinger, samt den kommunale dagpleje bestående af 50 dagplejere. Dertil kommer tre selvejende institutioner og 12 private institutioner, samt 20 private pasningsordninger og ni forældredagplejere (pr. 1. august 2022).

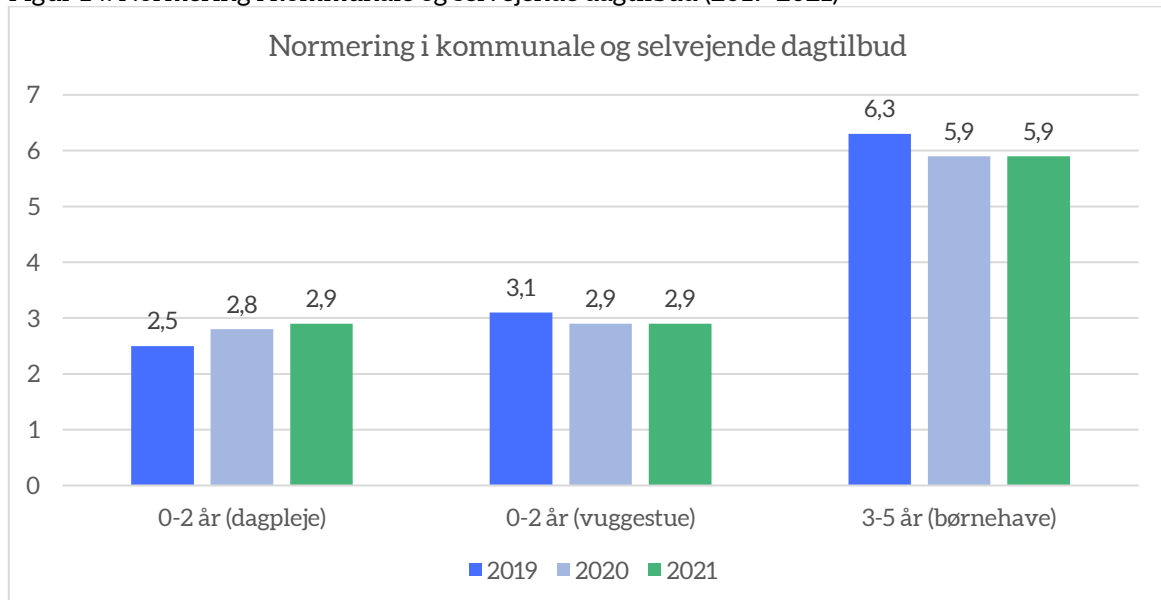
Figur 13. Antal børn indskrevet i kommunale og selvejende dagtilbud (2019-2021)

Note: Antal børn indskrevet i kommunale afdelinger og den kommunale dagpleje, samt selvejende institutioner.

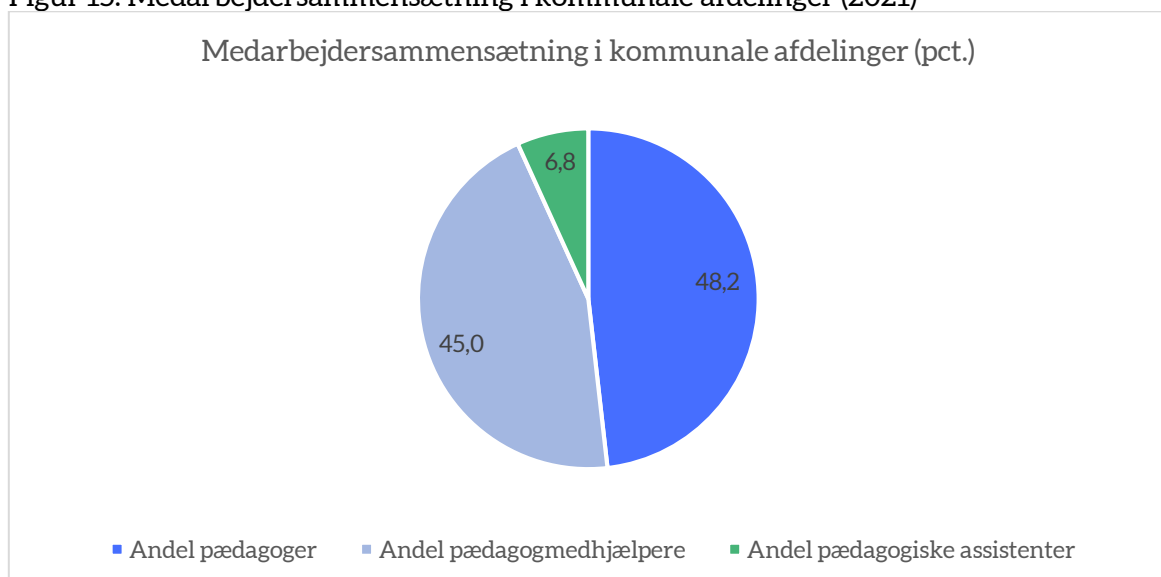

Figur 14. Normering i kommunale og selvejende dagtilbud (2019-2021)

Note: Opgørelsen indeholder kommunale afdelinger og den kommunale dagpleje, samt selvejende institutioner. Data for 2019 og 2020 er fra Danmarks Statistik, mens data for 2021 er Roskilde Kommunes egen opgørelse, da Danmarks Statistik endnu ikke har offentliggjort data for 2021. Data om normering i private institutioner og private pasningsordninger er ikke tilgængelige.

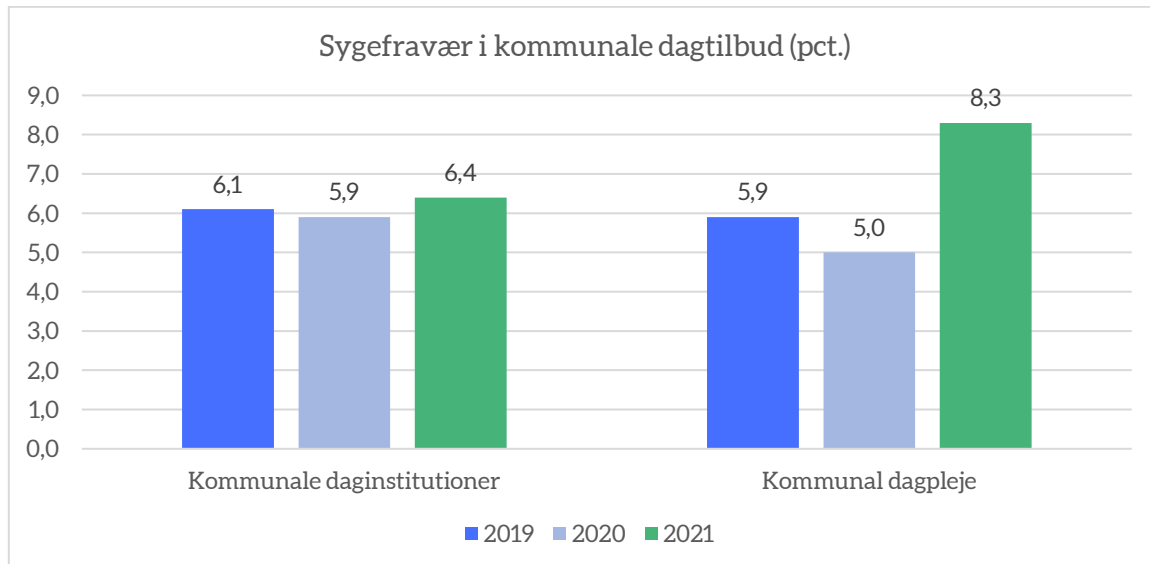
Figur 15. Medarbejdersammensætning i kommunale afdelinger (2021)

Note: Data om medarbejdersammensætning er kun tilgængeligt for kommunale afdelinger.

Figur 16. Sygefravær i kommunale dagtilbud (2019-2021)

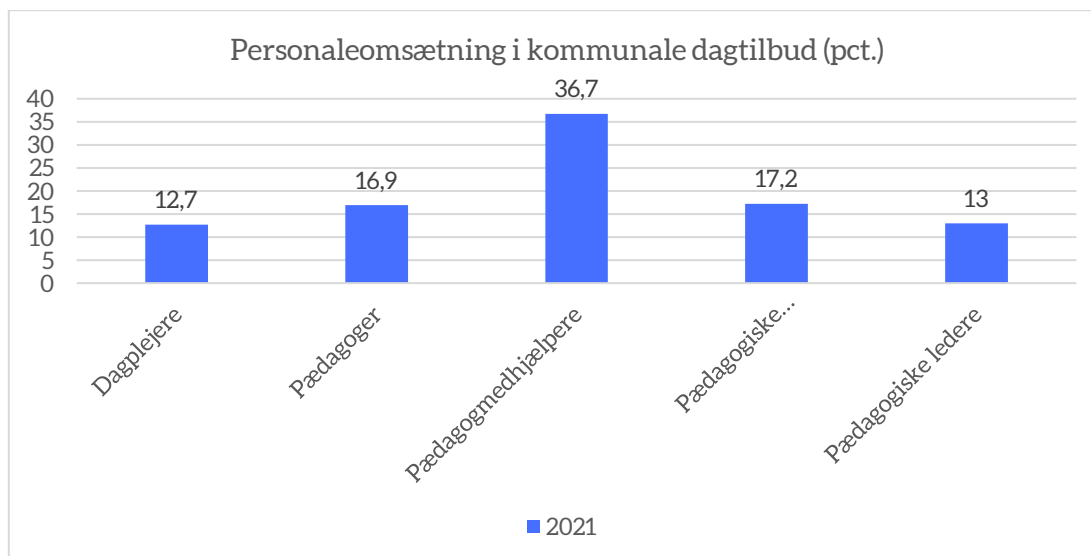

Note: Sygefraværet er opgjort i hele år for hhv. de kommunale afdelinger og den kommunale dagpleje.

I Roskilde Kommune er der igennem flere år arbejdet med sygefraværsindsatser, for at højne trivslen og skabe et godt arbejdsmiljø, samt nedbringe sygefraværet. Der er bl.a. gennemført et projekt 'Nærvær og godt arbejdsmiljø', som i det ene spor handler om at sætte fokus på relevante ledelsesværktøjer og særligt understøtte de ledere, der er særligt udfordret af højt fravær i personalegruppen.

Det andet spor handler om det fysiske arbejdsmiljø, herunder ergonomi, og sætter bl.a. fokus at inddrage mere bevægelse og fysisk træning i det pædagogiske arbejde.

Figur 17. Personaleomsætning i kommunale dagtilbud (2021)

**ROSKILDE
KOMMUNE**

#ALLE TIDERS ROSKILDE

Roskilde Kommune
Rådhusbuen 1
4000 Roskilde
Telefon: 46 31 30 00
Email: kommunen@roskilde.dk